

ĢIMENE: IDEĀLS UN REALITĀTE

Latvijas iedzīvotāju aptauja

2014.gada marts

Satura rādītājs

1. Galvenie secinājumi	3
2. Kas ir ģimene?.....	6
2.1. Uzskati par ģimenē ietilpstošajām grupām	6
3. Priekšstati par ģimenes ideālu.....	8
3.1. Ar dzīvesveidu saistīto aspektu vērtējums	8
3.2. Laulības vērtība.....	10
3.3. Ģimenes un darba attiecības	12
3.4. Uzskati par ģimenes galvu.....	14
3.5. Ģimene vai sabiedrība?.....	15
3.6. Attiecības ar vecākiem	17
4. Bērnu vieta ģimenē.....	23
4.1. Bērni kā ģimenes sastāvdaļa	23
4.2. Optimālais un vēlamois bērnu skaits ģimenē.....	25
4.3. Bērnu uzturēšanai nepieciešamie finansiālie līdzekļi.....	28
4.4. Bērnu aprūpes periods.....	30
4.5. Uzskati par bērnu audzināšanu.....	32
4.6. Uzskati par valsts iejaukšanās ģimenes dzīvē robežām	32
5. Ģimenes reālā situācija	34
5.1. Cilvēki, ar kuriem dzīvo kopā	34
5.2. Paaudžu kopdzīve	35
5.3. Attiecību dziļums	36
5.4. Finansiālie lēmumi	39
5.5. Attiecības ar vecākiem	41
5.6. Attiecības ar bērniem	42
PIELIKUMI.....	44
SKDS 2014. gada marta Latvijas iedzīvotāju aptaujas tehniskā informācija.....	45
Iedzīvotāju (respondentu) grupu apzīmējumu skaidrojums.....	46
Respondentu sociāli demogrāfiskais profils.....	47
Pētījumu rezultātu statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula.....	48

1. Galvenie secinājumi

Viena no tēmām, kas pēdējos gados Latvijā tiek apspriesta konservatīvisma kontekstā, nenoliedzami, ir ģimene – laulība, bērni, sievietes loma – un galu galā ģimenes kā tādas loma un vieta cilvēka dzīvē.

No otras puses procesi sabiedrībā, piemēram, laulību un šķiršanās statistika¹ un fakts, ka gandrīz puse bērnu Latvijā dzimst ārpus laulības², liecina, ka ģimenes izpratne mūsdienā Latvijā ir mainījusies, tāpēc 2014.gada pavasarī POPULARES Latvija veica pētījumu, kurā noskaidroja, kādi ir sabiedrības uzskati par ģimeni. Protams, šis pētījums nevar pretendēt uz visaptverošu tādas sarežģītas sociālās institūcijas kā ģimene izpēti, tomēr zināmu ieskatu notiekošajos procesos tas dod, un secinājumi par sabiedrības uzskatiem vairākos aspektos var būt pārsteidzoši.

Laulība? Pirmkārt, dati liecina, ka mazāk par pusi Latvijas iedzīvotāju (43%) piekrīt apgalvojumam, ka precēti cilvēki kopumā ir laimīgāki par neprecētiem. Lai arī 81% uzskata, ka būtu ideāli, ja cilvēks visu dzīvi nodzīvotu vienā laulībā, tomēr tiklīdz sāk detalizētāk analizēt, kas ir, bet kas nav pieņemams Latvijas iedzīvotājiem, aina vairs nav tik vienošmīga: tikai 26% uzskata par nepieņemamu, ja dzīves laikā ir bijušas vairākas laulības vai kopdzīves partneri (pilnīgi pret to ir tikai 7%) un tikai 17% uzskata, ka gadījumā, ja kopdzīve nav izdevusies, nepilngadīgu bērnu dēļ ir jāpaliek laulībā (t.sk. tikai 4% par to ir pilnīgi pārliecināti). Analizējot laulības lomu, jāpiebilst, ka seksuālas attiecības pirms kāzām nav pieņemamas vien 17% (pilnīgi nepieņemamas 6%). Attiecībā uz ārpuslaulības sakariem nostāja ir stingrāka, tomēr arī šajā gadījumā tos par pilnīgi nepieņemamu parādību atzīst tikai 28%.

Patriarhāla kārtība? Jautāti par to, kam jābūt ģimenes galvai 27% norādīja, ka tam jābūt vīram (34% vīriešu un 20% sieviešu), bet 67% no aptaujātajiem uzskata, ka ģimenes galvai nav jābūt – lēmumi jāpieņem kopā.

Arī pētot priekšstatus par vīrieša un sievietes lomu, jāsecina, ka attieksme nav vienošmīga: 44% gan piekrīt, ka ģimenei ir labāk, ja algotu darbu strādā tikai vīrietis, bet sieviete rūpējas par māju, bērniem un algotu darbu nestrādā, bet 49% tam nepiekrīt³. No vīriešiem tam nepiekrīt 46% (t.sk. 12% pilnīgi nepiekrīt), bet no sievietēm 51% (t.sk. 19% pilnīgi nepiekrīt). Interesanti gan piebilst, ka 45% sieviešu norādīja, ka gribētu mazāk strādāt un vairāk laika veltīt ģimenei, pat ja tas nozīmē jūtamu ienākumu samazināšanos. No vīriešiem šādam apgalvojumam piekrita 30%. Iespējams, tas gan saistīts arī ar cita pētījuma rezultātu – salīdzinot savus un dzīvesbiedru ienākumus, 46% vīriešu norādīja, ka viņam tie ir lielāki nekā dzīvesbiedrei (no sievietēm to norādīja 14%).

Atgriežoties pie jautājuma par lēmumu pieņemšanu ģimenē, interesanti analizēt finanšu lēmumus. Visbiežāk tiek atbildēts, ka visa nopelnītā nauda tiek likta kopā un katrs tērē tik, cik nepieciešams. Daļa gan norāda, ka viens no dzīvesbiedriem pārziņā visu naudu un piešķir otram “viņa daļu” – bet – interesanti, ka, saskaņā ar aptaujas datiem, tieši sievietes biežāk ir tās, kas pārziņā naudu (atbildes variantu “mans dzīvesbiedrs/-e pārziņā visu naudu un dod man

1 2012.gadā 650 šķirtas laulības uz katrām 1000 noslēgtajām (CSP dati)

2 2012.gadā 45% no visiem jaundzimušajiem bija dzimuši ārpus laulības (CSP dati).

3 Saskaņā ar aptaujas datiem, 0.4% uzskata, ka kādam no vecākiem būtu jāpaliek mājās ar bērnu, līdz bērnam ir līdz pusgadam, 2.6% - līdz gadam, 15% - līdz pusotram gadam, 49% - līdz 3 gadiem, 18% - līdz 6-7 gadiem (tas sāk iet skolā), 3% - līdz 12 gadiem, bet 4% uzskata, ka vienam no vecākiem vispār nevajadzētu strādāt, bet rūpēties par māju un bērniem.

manu daļu” atzīmēja 13% vīriešu un 6% sievietes, bet “es pārzinu visu naudu un dodu dzīvesbiedram/-ei viņa/viņas daļu” atzīmēja 7% vīriešu un 10% sievietes).

Liels bērnu pulciņš? Vairāk nekā puse (54%) iedzīvotāju uzskata, ka, lai pāri uzskatītu par ģimeni, bērni nemaz nav nepieciešami. Turklāt, pat ja būtu nodrošināti nepieciešamie materiālie apstākļi, visbiežāk (46%) iedzīvotāji vēlētos tikai 2 bērnus. 3 bērnus vēlētos 33%, 10% - četrus un vairāk, bet 8% vēlētos tikai vienu bērnu, un 2% - nevienu. Jāpiebilst, ka vidējais rādītājs par vēlamu bērnu skaitu arī labvēlīgos materiālos apstākļos ir tikai 2.514, kas ir zināmā pretrunā sapņiem par demogrāfisko uzplaukumu, tiklīdz iestāsies labāki laiki.

Pētījuma ietvaros tika pārbaudīts arī tāds stereotips kā “**latviešu ģimenes ideāls ir dzīvot lauku mājās un vairākās paaudzēs**”. Izrādās, ka šādu dzīvesveidu par ideālu uzskata vien 3%. Turklāt, ne jau pret privātmāju un pat ne pret laukiem ir iebildumi (tos par labāku izvēli ģimenei uzskatīja attiecīgi 63% un 37% iedzīvotāju), bet tieši vairāku paaudžu kopā dzīvošana netiek uzskatīta par ko vēlamu: 70% uzskata, ka ir labāk, ja pāris ar bērniem dzīvo atsevišķi un tikai 9% domā, ka ir labāk, ja kopā dzīvo 3 un vairākas paaudzes⁵. Arī realitātē, vecuma grupā no 25 līdz 44 gadiem kopā ar vecākiem dzīvo 20%, bet kopā ar māsām, brāļiem vai citiem radniekiem – 5% (gados vecāki aptaujas dalībnieki to norādījuši vēl retāk).

Jāpiebilst, ka Latvijas sabiedrība, domājot par ģimeni, to traktē samērā šauri – piemēram, pieaugušus brāļus un māsas pie ģimenes pieskaitītu 79%, laulāto vai partneru vecākus un citus radniekus – 39%, otrās pakāpes radniekus – brālēnus, māsīcas, tantes, onkuļus – 23%, bet tam, ka par ģimenes locekļiem var uzskatīt vēl tālākus radniekus, piekrīt 9%.

Atturīgo attieksmi pret vairāku paaudžu kopā dzīvošanu parāda arī tas, ka gadījumā, ja vecumdienās būtu nepieciešama kopšana, 41% labāk paliktu atsevišķā dzīvesvietā, saņemot kopēja palīdzību, nevis dzīvotu pie bērniem (30%). Jāpiebilst, ka pansionātu paši izvēlētos 12%⁶.

Jāatzīmē, ka arī šis pētījums apliecina iedzīvotāju simpātijas pret lielu valsts lomu cilvēka un ģimenes dzīvē. Lai arī vairāk par pusi (53%) iedzīvotāju uzskata, ka par gados veciem cilvēkiem galvenās rūpes būtu jāuzņemas veco cilvēku ģimenēm un bērniem, “valsts un visa sabiedrība” minētas retāk (35%). Turklāt, analizējot, uz ko paši iedzīvotāji galvenokārt paļautos vecumdienās, jāsecina, ka paļaušanās uz bērnu atbalstu jau ir noslīdējusi līdz 34% (uz valsti un tās pensiju un sociālā nodrošinājuma sistēmu paļautos 30% - un, jo vecāki cilvēki, jo vairāk uz to paļaujas).

Šai sakarā jāpiebilst, ka ļoti liela daļa sabiedrības akceptē valsts aktīvu iesaistīšanos ģimenes dzīvē: vairākums uzskata, ka valstij ir jāiejaucas ģimenes dzīvē (piem., sociālo dienestu apmeklējums), ja netiek nodrošināts, ka skolas vecuma bērns iegūst izglītību (90%), ja ir aizdomas, ka vecāki bērnam vajadzības gadījumā nenodrošina pienācīgu veselības aprūpi (87%) un ja vecāki bērnu pienācīgi nebaro (baro nepietiekami vai pārmērīgi) (80%). Salīdzinoši bieži par tādām situācijām, kad valsts drīkst iejaukties ģimenes lietās, uzskatītas situācijas, kad viens laulātais sit otru (75%) un kad ir aizdomas, ka vecāki per savus bērnus (53%). Valsts iesaistīšanos iedzīvotāji salīdzinoši bieži atbalstīja, ja vecāki bērniem māca kādas netradicionālas

4 Salīdzinājumam, vidējais rādītājs, atbildot uz jautājumu „Cik liels bērnu skaits vienā ģimenē, Jūsprāt, ir visvēlamākais pašreizējā Latvijas situācijā?”, ir 2.13.

5 Jāpiebilst, ka apgalvojumam “Pieņemot lēmumus par to, kā veidot savu, savas ģimenes dzīvi, vienmēr būtu jāņem vērā vecāku cilvēku (vecāku, vecvecāku) padomi” piekrīt tikai 41%, bet nepiekrīt 50%. No otras puses 23% uzskata, ka bērniem pirmām kārtām būtu jāmaņa paklausība un disciplīna, 40% uzskata, ka prioritāte ir iemācīt neatkarību un atbildību par saviem darbiem.

6 Pētījums liecina, ka pret pansionātiem kā dzīvesvietu vecumdienās vispār ir rezervēta attieksme: situāciju “ja bērni nevis paši rūpējas par saviem vecajiem vecākiem, bet iekārto viņus pansionātos, kur tiem ir nodrošināta laba aprūpe” 33% atzīst par pieņemamu, bet 56% - par nepieņemamu.

relīģijas uzskatus (43%), 39% norādīja, ka valsts drīkst iejaukties, ja mājās valda nekārtība un netīrība, 35% ļautu valstij iejaukties, ja bērni vecumā līdz 12 gadiem tiek atstāti mājās vieni paši bez pieaugušo uzraudzības, 15% - ja, atbilstoši vecāku rīkojumam, bērni vieni paši strādā piemājas saimniecībā, bet 14% - ja mājās ir ļoti stingra disciplīna, kaut arī bez fiziskas vardarbības.

Pretstatot ģimenes un valsts intereses parādās arī zināmas pretrunas: neraugoties uz samērā izteikto paļaušanos uz valsts atbalstu (piem., pensiju sistēma), vairākums (76%) tomēr uzskata, ka cilvēkam vispirms ir jā rūpējas par savas ģimenes labklājību, nevis par prioritāti būtu jāuzskata sabiedrības labklājība (6%).

Neliela atkāpe: lūgti izšķirties par pareizo rīcību sabiedrības un ģimenes interešu sadursmē, tikai 10% atzina, ka tas ir pieņemami, ka cilvēks melo un zog, lai nodrošinātu savu ģimeni. Nedaudz biežāk (24%) atzīmēts, ka par saviem ģimenes locekļiem nedrīkst ziņot policijai, pat ja ir izdarīts noziegums. Interesanti atzīmēt, ka 27% ziņošanu par savas ģimenes locekli uzskata par pareizu rīcību.

Atgriežoties pie jautājuma par atbalstu citiem ģimenes locekļiem, pētījums tomēr iezīmē diezgan lielu paļaušanos uz citu ģimenes locekļu atbalstu. Piemēram, 71% no respondentiem, kam ir bērni, norādīja, ka finansiālās grūtībās varētu paļauties uz bērnu palīdzību. Taču no otras puses 29%, jeb vairāk nekā katrs piektais uzskata, ka uz bērniem paļauties nevar. Jāatzīmē, ka visbiežāk finansiālu atbalstu (piem., nelielu aizdevumu), iedzīvotāji meklētu tieši pie ģimenes locekļiem (49%). Pie draugiem to meklētu 21%, kredītiestādēs – 15%.

Raksturojot esošo situāciju, 26% respondentu, kam ir bērni vecumā virs 18 gadiem, atbildēja, ka tie palīdz finansiāli, 48% norādīja, ka bērni palīdz citā veidā, bet 35% - ka nepalīdz. Par galveno iemeslu, kāpēc bērni nepalīdz finansiāli, tika atzīts nepieciešamības trūkums (53%), bet nedaudz retāk (38%) – tas, ka bērni to nevar atļauties. Atbildot par palīdzību saviem vecākiem uz finansiālo palīdzību norādīja 34%, cita veida palīdzību – 56%, bet to, ka nepalīdz, atzina 23%. Kā redzams, bērnu un vecāku atbildes par palīdzēšanu īsti nesakrīt – vecāki to ir atzinuši retāk.

No otras puses, analizējot sabiedrības priekšstatus par **pienākumiem pret bērniem**, vērojams, ka 61% uzskata, ka vecāku pienākums ir dot bērniem visu labāko pat uz savas labklājības rēķina. Tiesa, aptaujā iezīmējas diezgan skaidri priekšstati par vecāku pienākumu robežām – 25% uzskata, ka bērnam ir pieņemami dzīvot vecāku aprūpē līdz 18 gadiem, 34% - par robežu uzskata 20 gadus, 28% - 25 gadus, 2% - 30 gadus un vairāk. Katrā ziņā - 90% uzskata par nepieņemamu, ja vesels vīrietis 30 gadu vecumā dzīvo vecāku apgādībā (salīdzinājumam, pret šādu parādību iedzīvotāji ir bijuši mazāk iecietīgi nekā pret ārlaulības sakariem (60%) un abortiem (45%)). Analizējot faktisko situāciju, vērojams, ka lūzums ir 18 gadu vecums. Kopā ar bērniem, kas vecāki par 26 gadiem dzīvo 13%, bet ar bērniem vecumā virs 30 gadiem – 7%.

2. Kas ir ģimene?

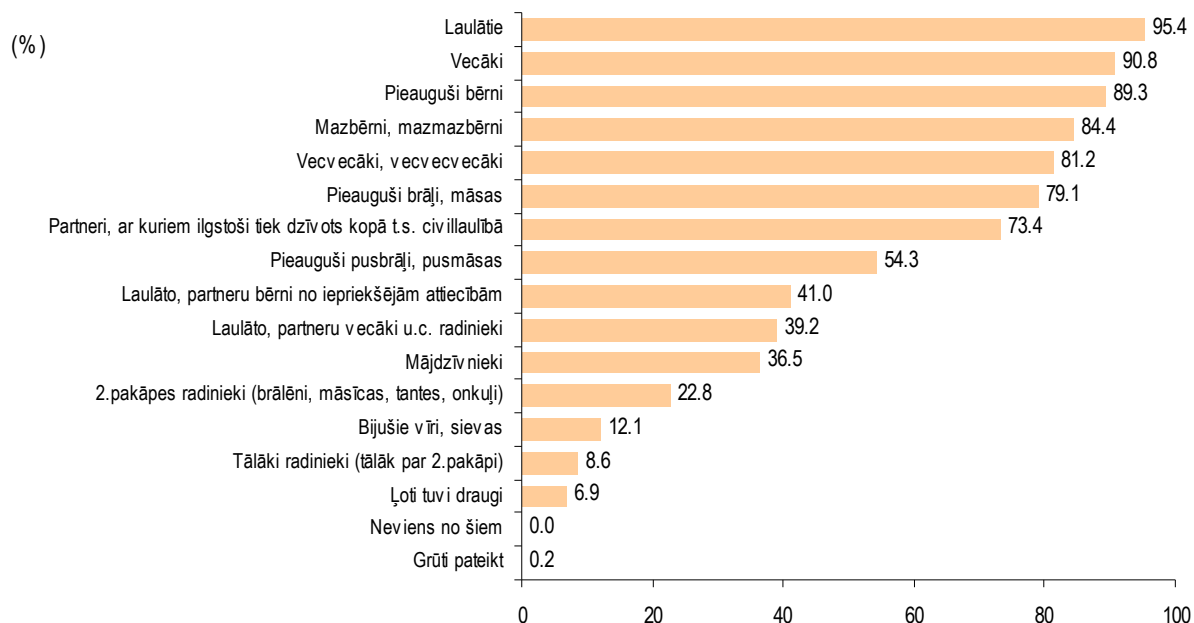
2.1. Uzskati par ģimenē ietilpstošajām grupām

2014.gada martā veiktajā Latvijas iedzīvotāju aptaujā respondentiem jautāja, kuras grupas no sarakstā minētajām, viņuprāt, var tikt pieskaitītas ģimenei.

Saskaņā ar pētījuma datiem absolūtais vairākums respondentu uzskatīja, ka ģimenei pieskaitāmi ir laulātie (95%). Salīdzinoši bieži par ģimenes sastāvdaļu uzskatīti vecāki (91%) un pieauguši bērni (89%). Aptuveni 4/5 aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka ģimenei ir jāpieskaita mazbērni, mazmazbērni (84%), vecvecāki, vecvecvecāki (81%) un pieauguši brāļi, māsas (79%). Salīdzinoši bieži (73%) respondenti norādīja, ka par ģimenes locekļiem uzskatāmi partneri, ar kuriem ilgstoši dzīvo kopā t.s. civilaullībā. Citas grupas nosauktas retāk. Jāpiebilst, ka 37% respondentu norādīja, ka, viņuprāt, ģimenes locekļi ir arī mājdzīvnieki.

Ģimenei pieskaitāmās grupas

Q: "Šajā kartītē ir uzskaitītas dažādas cilvēku grupas, ko cilvēki mēdz pieskaitīt savai ģimenei. Neatkarīgi no tā, kāda patlaban ir Jūsu ģimene, kuras no šīm grupām, Jūsaprāt, var tikt pieskaitītas ģimenei? Kas, Jūsaprāt, ietilpst ģimenē?"

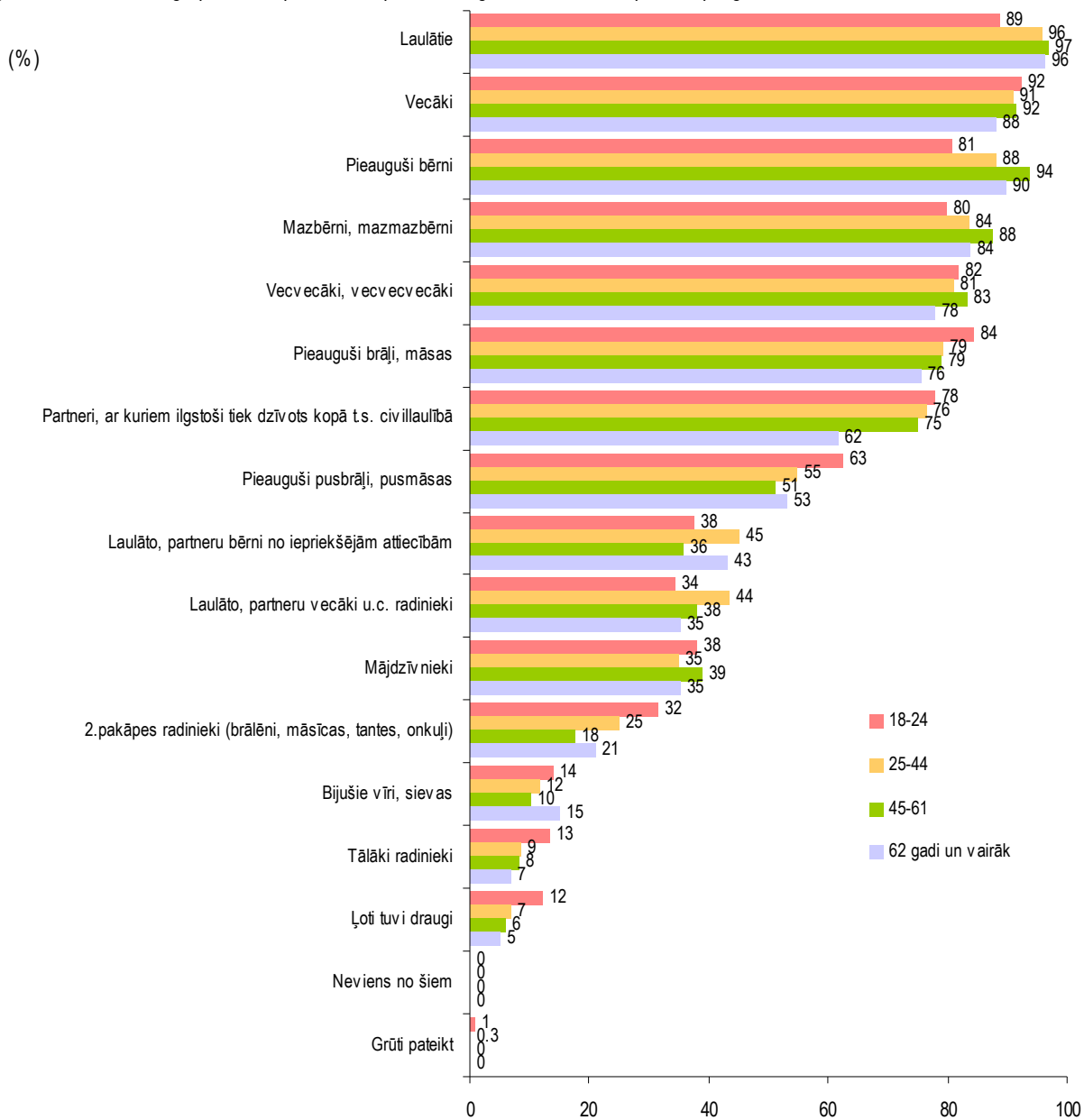

Ja analizē atbildes atkarībā no respondentu vecuma, vērojams, ka jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem biežāk nekā caurmērā uzskatīja, ka ģimenei būtu jāpieskaita pieaugušos brāļus un māsas, pusbrāļus un pusbmāsas, otrās pakāpes un vēl tālākus radniekus, kā arī pauda viedokli, ka ļoti tuvi draugi arī ir ģimenes sastāvdaļa.

Savukārt gados vecāki respondenti (62 gadi un vairāk) biežāk nekā caurmērā uzskatīja, ka ģimenei jāpieskaita laulāto, partneru bērni no iepriekšējām attiecībām. Tiesa, šādu viedokli biežāk nekā caurmērā pauda arī respondenti vecumā no 25 līdz 44 gadiem, kuri biežāk nekā caurmērā ģimenei pieskatīja arī laulāto, partneru vecākus un citus radniekus.

Ģimenei pieskaitāmās grupas/ atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Šajā kartītē ir uzskaitītas dažādas cilvēku grupas, ko cilvēki mēdz pieskaitīt savai ģimenei. Neatkarīgi no tā, kāda patlaban ir Jūsu ģimene, kuras no šīm grupām, Jūsaprāt, var tikt pieskaitītas ģimenei? Kas, Jūsaprāt, ietilpst ģimenē?"

3. Priekšstati par ģimenes ideālu

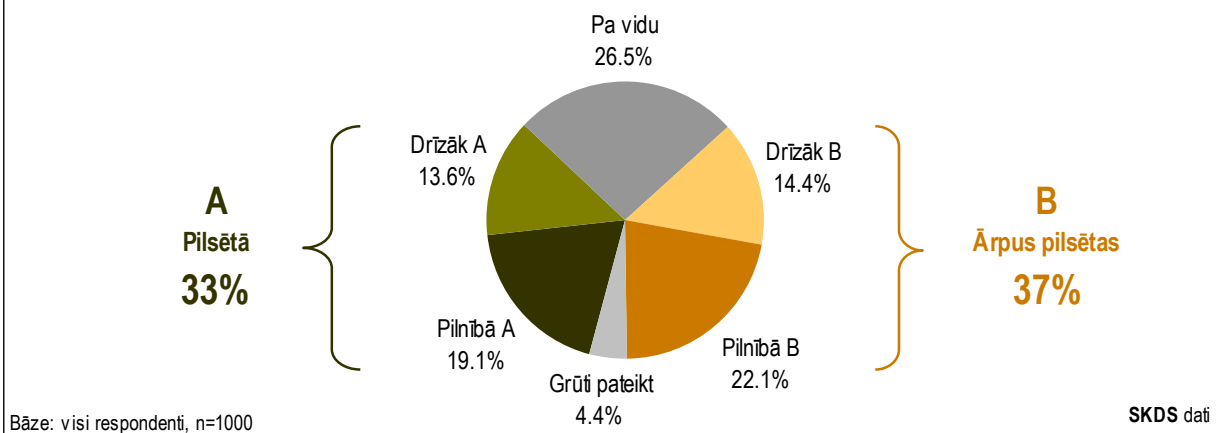
3.1. Ar dzīvesveidu saistīto aspektu vērtējums

Pētījuma ietvaros tika noskaidroti iedzīvotāju priekšstati par ģimenei piemērotākiem dzīves apstākļiem.

Aptaujas dati liecina, ka trešdaļa (33%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju pauda viedokli, ka ģimenei piemērotāk ir dzīvot pilsētā. Nedaudz biežāk (37%) norādīts, ka piemērotākā vieta ģimenes dzīvei būtu ārpus pilsētas. 27% nevarēja konkrēti izlemēt (viņu viedoklis bija „pa vidu”).

Pilsētā vai ārpus pilsētas?

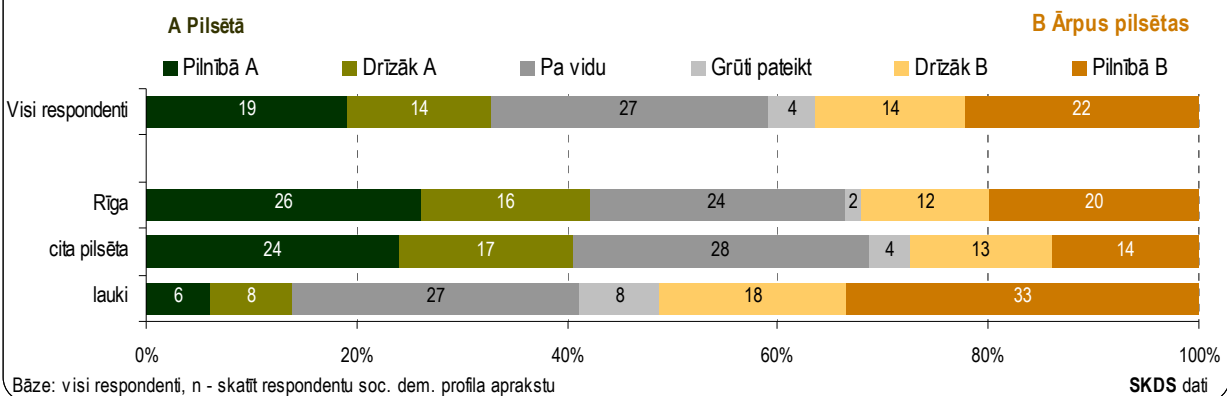
Q: "Vai ģimenei piemērotāk ir dzīvot pilsētā vai ārpus pilsētas?"

Analizējot atbildes atkarībā no apdzīvotās vietas, jāsecina, ka respondenti, kuri dzīvo Rīgā un citās pilsētās biežāk nekā caurmērā uzskatīja, ka ģimenei piemērotāk dzīvot ir pilsētā. Savukārt pētījuma dalībnieki, kuri dzīvo laukos, biežāk nekā caurmērā par piemērotāku atzina dzīvošanu ārpus pilsētas.

Pilsētā vai ārpus pilsētas? / atbildes atkarībā no apdzīvotās vietas

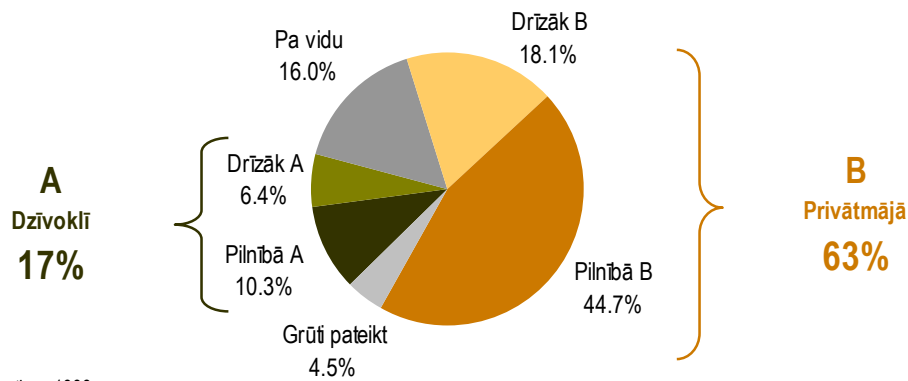
Q: "Vai ģimenei piemērotāk ir dzīvot pilsētā vai ārpus pilsētas?"

Savukārt, runājot par mājokļa tipu, respondenti biežāk pauda uzskatu, ka ģimenei privātmāja derētu labāk (63%), tajā skaitā 45% uzskatīja, ka ģimenei noteikti piemērotāk dzīvot būtu privātmājā. Viedokli, ka ģimenei piemērotāks būtu dzīvoklis, pauda vien 17%. Gandrīz tikpat bieži (16%) respondenti norādīja, ka viņu viedoklis šajā jautājumā ir „pa vidu”.

Dzīvoklis vai privātmāja?

Q: "Vai ģimenei piemērotāk ir dzīvot dzīvoklī vai privātmājā?"

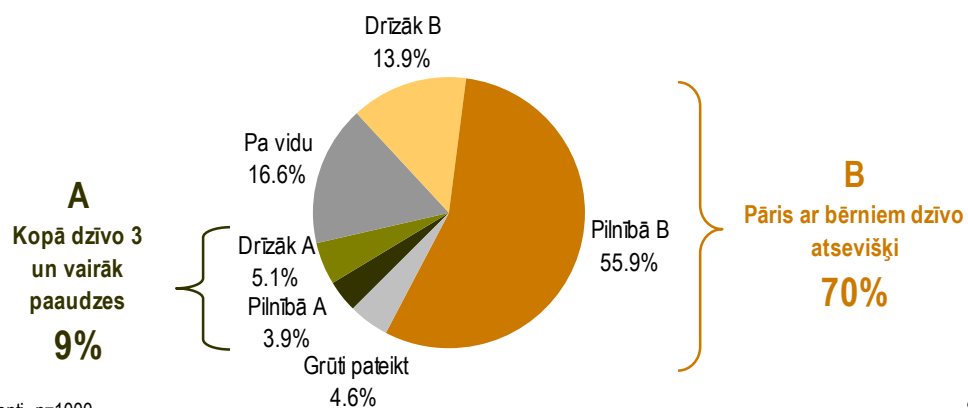
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Jautāti, kā būtu labāk – ja ģimene ar bērniem dzīvotu vairākās paaudzēs vai atsevišķi, biežāk par pieņemamu modeli uzskatīta situācija, ka pāris ar bērniem dzīvo atsevišķi (70%), tajā skaitā vairāk nekā puse (56%) pilnībā piekrita viedoklim, ka pārim ar bērniem jādzīvo atsevišķi. Aptuveni 1/10 (9%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atzīmēja, ka labāk būtu, ja ģimenē kopā dzīvotu trīs un vairāk paaudzes. Neitrālu viedokli („pa vidu”) pauda 17%.

Vairākas paaudzes vai ģimene ar bērniem atsevišķi?

Q: "Vai būtu labāk, ja ģimene ar bērniem dzīvotu kopā vairākās paaudzēs vai veidotu paši savu - atsevišķu dzīvi?"

Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Interesanti piebilst, ka tikai 3% iedzīvotāju kā ģimenes dzīvesveida modeli izvēlētos vairāku paaudžu kopdzīvi privātmājā ārpus pilsētas (piekrita visiem trīs minētajiem aspektiem).

3.2. Laulības vērtība

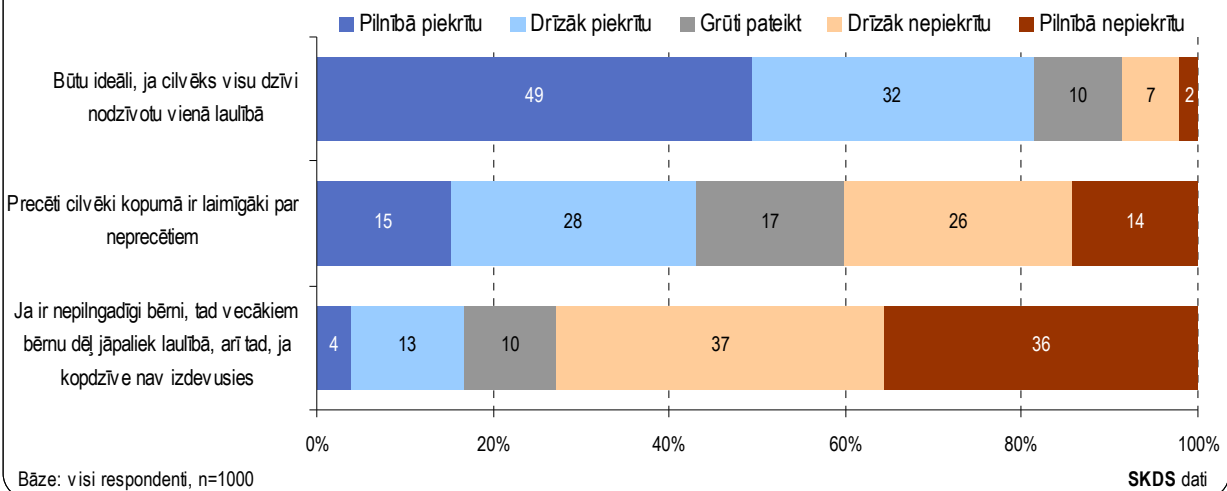
Lūgti paust savu attieksmi pret dažādiem apgalvojumiem, visbiežāk respondenti piekrita tam, ka būtu ideāli, ja cilvēks visu dzīvi nodzīvotu vienā laulībā: monogāmijai priekšroku dotu 81%, tajā skaitā 49% šim apgalvojumam piekrita „pilnībā”. Pretēju viedokli pauda 9%.

Mazāks optimisms vērojams attieksmē pret precēto cilvēku laimi: 43% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka precēti cilvēki kopumā ir laimīgāki par neprecētiem, un tikai nedaudz retāk (40%) šāds viedoklis ir noraidīts. Jāmin, ka respondenti, kuri norādīja, ka dzīvo kopā ar laulāto, biežāk nekā caurmērā piekrita apgalvojumam, ka precēti cilvēki ir laimīgāki. Savukārt iedzīvotāji, kuriem nav (vai nedzīvo) ar laulāto, biežāk nekā caurmērā šo viedokli noraidīja.

Savukārt, runājot par laulības saglabāšanu, tikai 17% respondentu piekrita apgalvojumam „ja ir nepilngadīgi bērni, tad vecākiem bērnu dēļ jāpaliek laulībā, arī tad, ja kopdzīve nav izdevusies”. Ievērojami biežāk (73%) pausts uzskats, ka tas nav jādara.

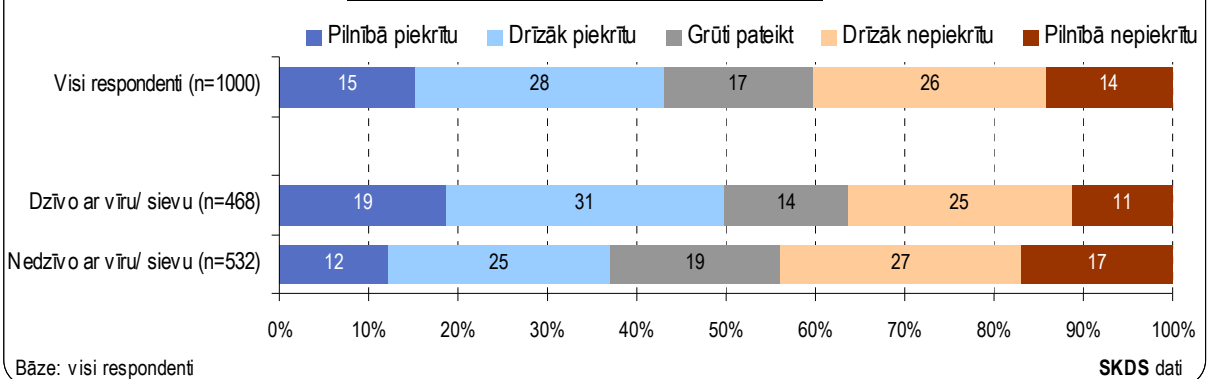
Attieksme pret laulības institūciju

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat?"

Attieksme pret laulības institūciju / atbildes atkarībā no tā, vai dzīvo ar laulāto

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Precēti cilvēki kopumā ir laimīgāki par neprecētiem**"

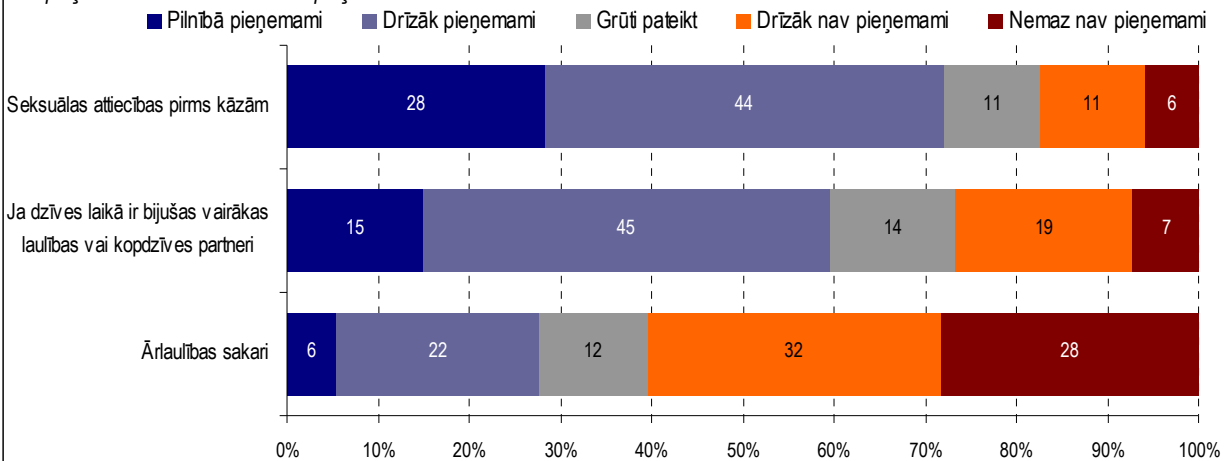
Nedaudz mazāk kā 3/4 (72%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka seksuālas attiecības pirms kāzām ir pieņemamas („pilnībā pieņemami” un „drīzāk pieņemami”). Uzskatu, ka tas nav pieņemami, pauda 17% respondentu. Jāpiebilst, ka respondenti vecumā no 18 līdz 44 gadiem biežāk nekā caurmērā norādīja, ka seksuālas attiecības pirms kāzām ir pieņemamas. Savukārt iedzīvotāji, kuriem ir 62 gadi un vairāk, biežāk nekā caurmērā bija noskaņoti pret.

Lai gan lielākā daļa (81%) respondentu norādīja, ka būtu ideāli, ja cilvēks visu dzīvi nodzīvotu vienā laulībā, tomēr salīdzinoši bieži (60%) par pieņemamu uzskatīta situācija, ja dzīves laikā cilvēkam ir bijušas vairākas laulības vai kopdzīves partneri. Par nepieņemamu šādu situāciju uzskatīja 26%.

Interesanti piebilst, ka ārļaulības sakarus kā normālu parādību vērtēja 28%. Pilnīgi pret ārļaulības sakariem (atbilde „nemaz nav pieņemami”) bija noskaņoti tikai 28% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, bet aptuveni trešdaļa (32%) atzīmēja, ka ārļaulības sakari „drīzāk nav pieņemami”.

Attieksme pret laulības institūciju

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama?"

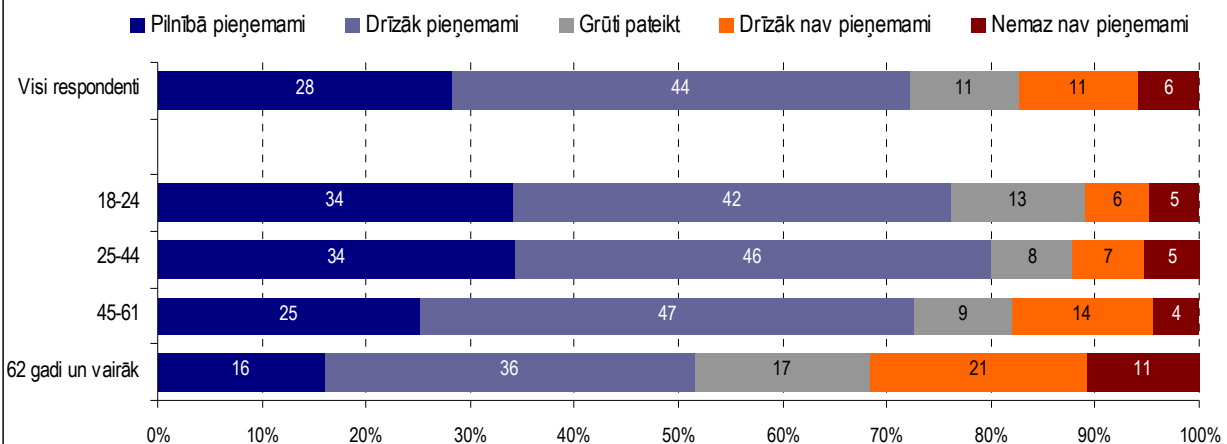

Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Attieksme pret laulības institūciju / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama: Seksuālas attiecības pirms kāzām"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

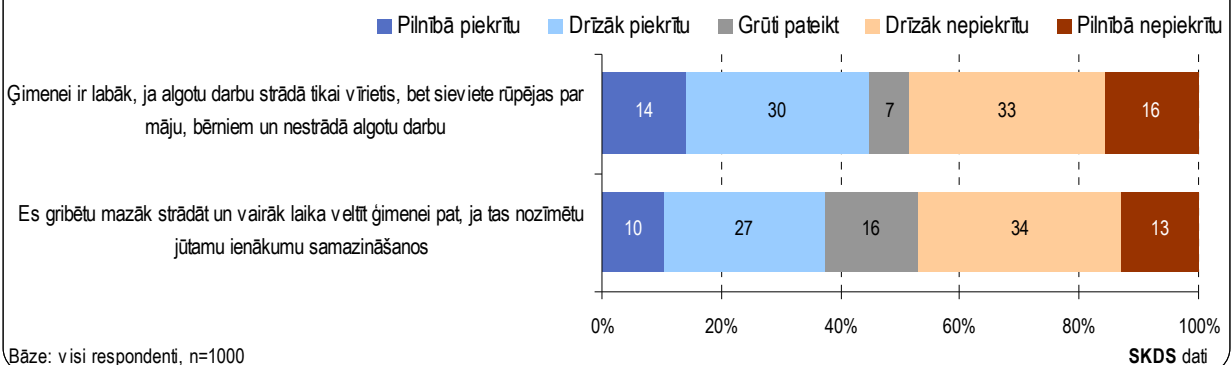
SKDS dati

3.3. Ģimenes un darba attiecības

Vērtējot dažādus ar ģimeni un darbu saistītos apgalvojumus, iedzīvotāju vidū nav vērojama noteikta pozīcija – viedokļi dalās apmēram pusi uz pusi: viedokļi, ka „ģimenei ir labāk, ja algotu darbu strādā tikai vīrietis, bet sieviete rūpējas par māju, bērniem un nestrādā algotu darbu” atbalstīja 44%, bet neatbalstīja 49%. Savukārt vēltīt vairāk laika ģimenei pat, ja tas nozīmētu jūtamu ienākumu samazināšanos, gribētu 37%. Šādu pozīciju neatbalstīja 47%, tajā skaitā 13% šī pozīcija „pilnīgi” nebija pieņemama.

Ģimene vai darbs?

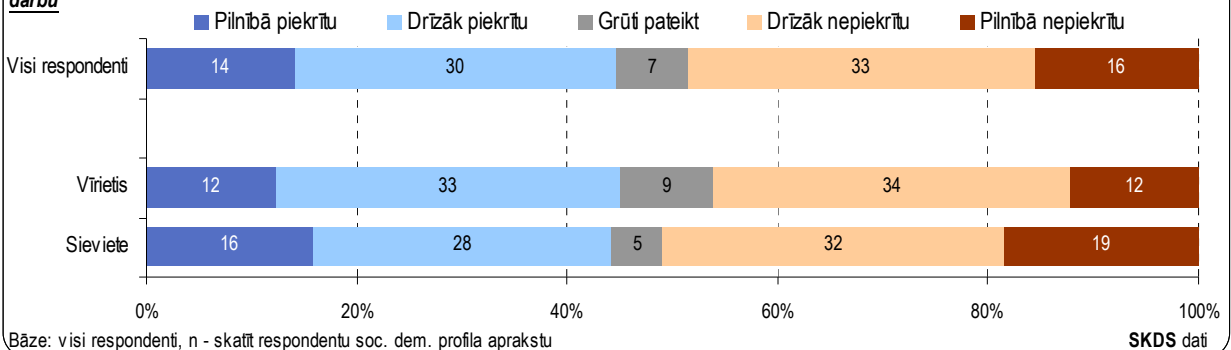
Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat?"

Ir vērojams, ka sievietes biežāk nekā caurmērā nepiekrīta viedoklim, ka ģimenei ir labāk, ja algotu darbu strādā tikai vīrietis, bet sieviete rūpējas par māju, bērniem un strādā algotu darbu.

Ģimene vai darbs? / atbildes atkarībā no dzimuma

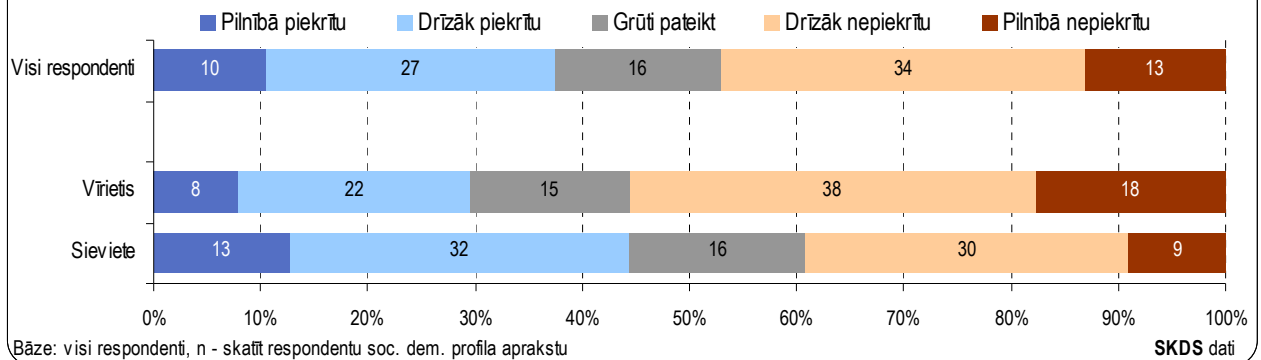
Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Ģimenei ir labāk, ja algotu darbu strādā tikai vīrietis, bet sieviete rūpējas par māju, bērniem un nestrādā algotu darbu**"

Jāmin, ka sievietes biežāk nekā caurmērā norādīja, ka gribētu mazāk strādāt un vairāk laika veltīt ģimenei pat, ja tas nozīmētu jūtamu ienākumu samazināšanos, tikmēr vīrieši biežāk atzīmēja, ka nevēlētos to darīt.

Ģimene vai darbs? / atbildes atkarībā no dzimuma

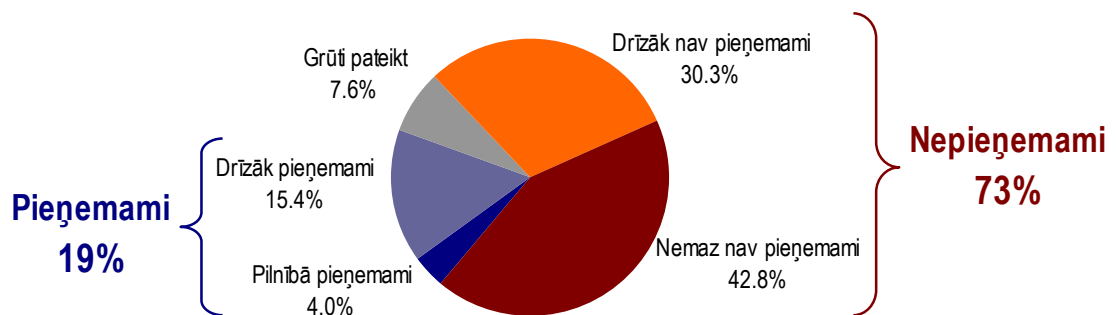
Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Es gribētu mazāk strādāt un vairāk laika veltīt ģimenei pat, ja tas nozīmētu jūtamu ienākumu samazināšanos**"

Savukārt, vērtējot, cik pieņemami ir atstāt mazus bērnus vecvecāku aprūpē, lai uz 2-3 gadiem dotos strādāt uz citu valsti, gandrīz 3/4 (73%) uzskatīja šādu rīcību par nepieņemamu, tajā skaitā tikai 43% respondentu atzīmēja atbildi „nemaz nav pieņemami”. Aptuveni katrs piektais (19%) norādīja, ka tas būtu pieņemami („pilnībā pieņemami” un „drīzāk pieņemami”).

Uzskati par bērnu atstāšanu, dodoties peļņā ārzemēs

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama: **Atstāt mazus bērnus vecvecāku aprūpē, lai uz 2-3 gadiem dotos strādāt uz citu valsti**"

Bāze: visi respondenti, n=1000

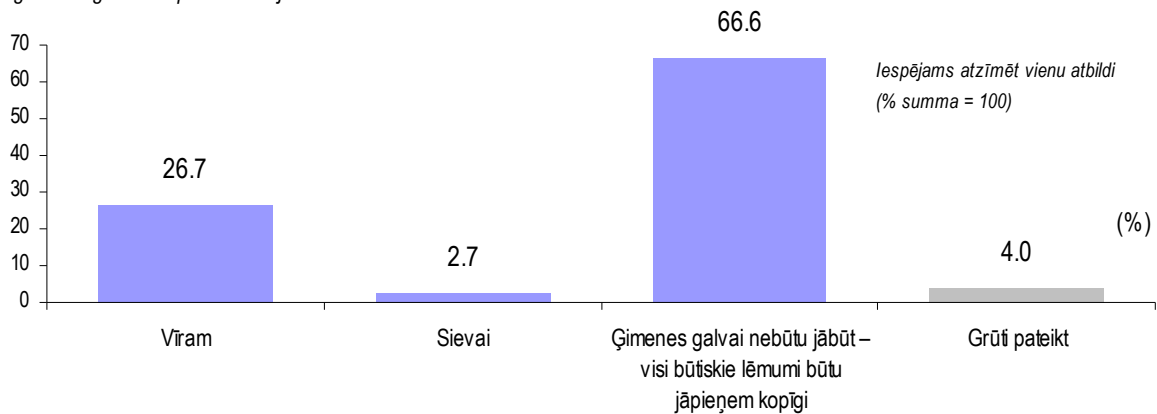
SKDS dati

3.4. Uzskati par ģimenes galvu

Nedaudz vairāk kā 2/3 (67%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka ģimenes galvai nebūtu jābūt – visi būtiskie lēmumi būtu jāpieņem kopīgi. Aptuveni 1/4 (27%) pauda viedokli, ka ģimenes galvai ir jābūt vīram, bet tikai 3% - ka sievietai.

Kam jābūt ģimenes galvai?

Q: "Kuram, Jūsaprāt, ideālā gadījumā būtu jābūt "ģimenes galvai" (t.i., galvenajam lēmumu pieņēmējam ģimenē) - vīram, sievietai, vai arī tādai "ģimenes galvai" vispār nebūtu jābūt?"

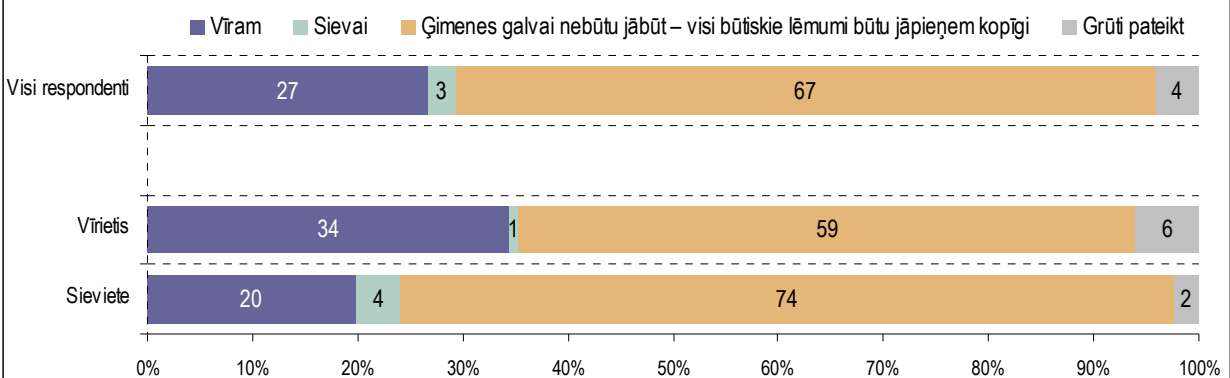
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Ir vērojamas atšķirības respondentu atbildēs atkarībā no dzimuma. Vīrieši biežāk nekā caurmērā norādīja, ka ģimenes galvas loma jāuzņemas vīriem, bet sievietes biežāk nekā caurmērā atbildēja, ka ģimenes galvai nebūtu jābūt, bet visus kopīgos lēmumus vajadzētu pieņemt kopā.

Kam jābūt ģimenes galvai? / atbildes atkarībā no dzimuma

Q: "Kuram, Jūsaprāt, ideālā gadījumā būtu jābūt "ģimenes galvai" (t.i., galvenajam lēmumu pieņēmējam ģimenē) - vīram, sievietai, vai arī tādai "ģimenes galvai" vispār nebūtu jābūt?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

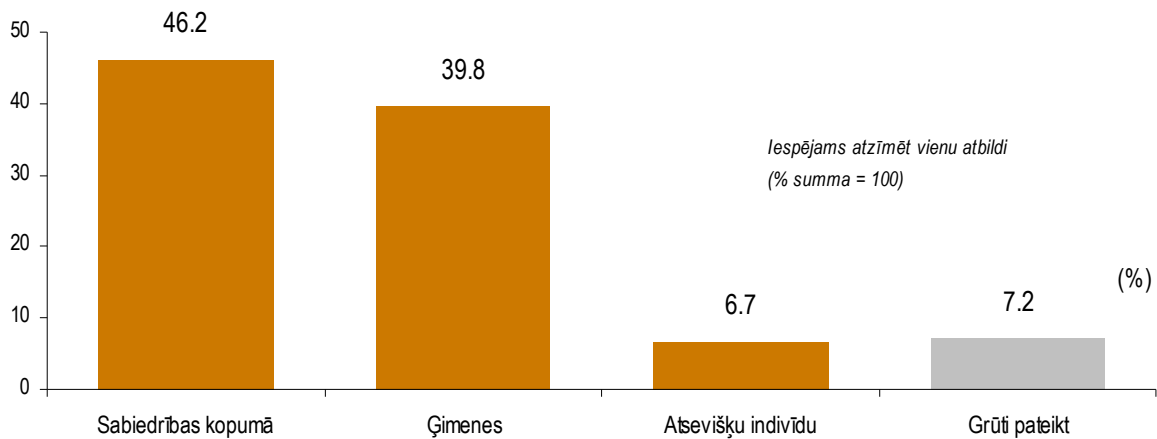
SKDS dati

3.5. Ģimene vai sabiedrība?

Atbildot uz jautājumu „Kā intereses Latvijas likumos, Jūsaprāt, būtu jāaizstāv visvairāk - kam būtu jābūt pašam svarīgākajam, kam būtu jāpakārto pārējais?” visbiežāk respondenti minēja, ka primārajām būtu jābūt visas sabiedrības interesēm (46%). Nedaudz retāk (40%) par primārajām atzītas ģimenes intereses, bet visretāk (7%) – atsevišķu indivīdu intereses.

Indivīds, ģimene vai sabiedrība?

Q: "Kā intereses Latvijas likumos, Jūsaprāt, būtu jāaizstāv visvairāk - kam būtu jābūt pašam svarīgākajam, kam būtu jāpakārto pārējais?"

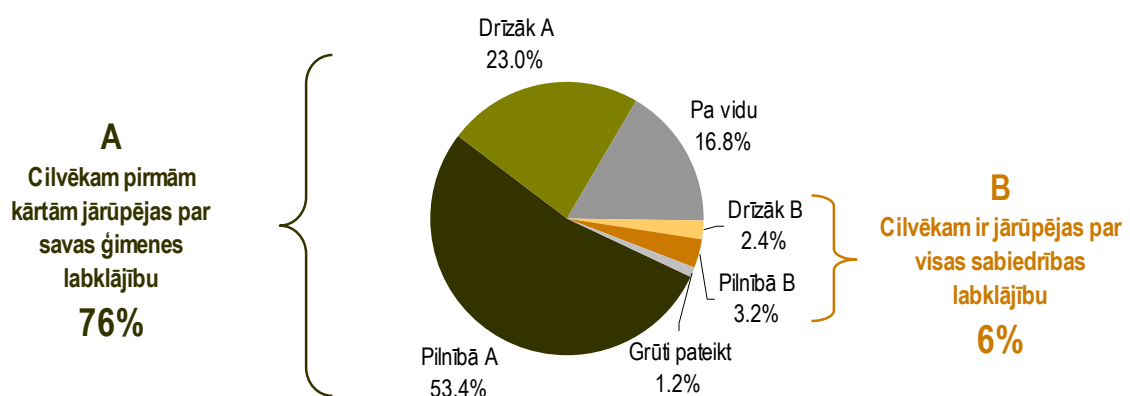
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Savukārt, ģimenes un visas sabiedrības labklājības pretnostatījumā 76% respondentu atzīmēja, ka cilvēkam pirmām kārtām jā rūpējas par savas ģimenes labklājību, tajā skaitā vairāk nekā puse (53%) atzīmēja, ka tas ir jādara „pilnībā”. Pretēju viedokli pauda tikai 6% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.

Ģimenes vai visas sabiedrības labklājība?

Q: "Kurš no šiem spriedumiem vairāk atbilst Jūsu uzskatiem?"

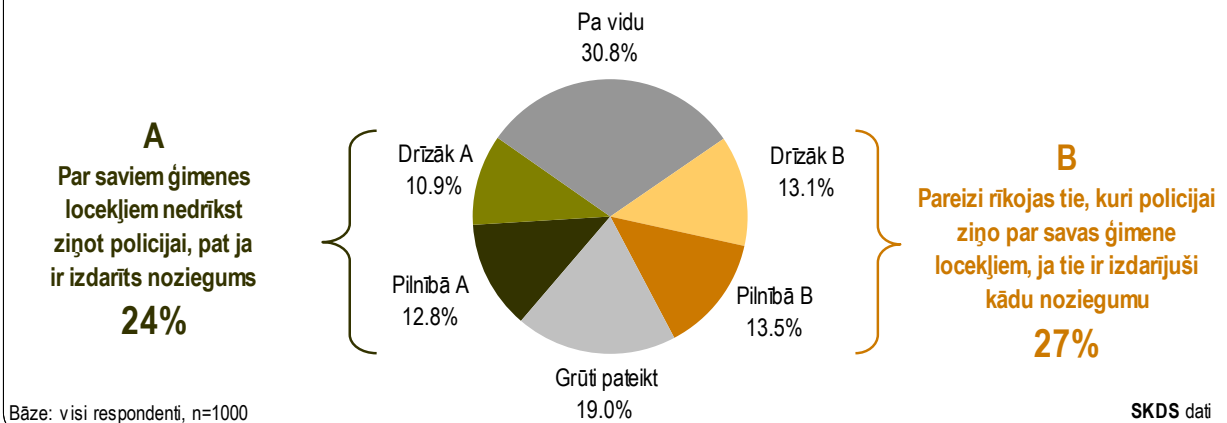
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Runājot par to, vai ir jāziņo policijai, ja kāds ģimenes loceklis ir paveicis noziegumu, iedzīvotāji nebija vienprātīgi: 24% uzskatīja, ka šādās situācijās par saviem ģimenes locekļiem nedrīkst ziņot policijai, pretējs viedoklis pausts tikai nedaudz biežāk (27%). Visbiežāk (31%) iedzīvotāju uzskati bija „pa vidu”.

Uzskati par ziņošanu policijai, ja ģimenes loceklis ir paveicis noziegumu

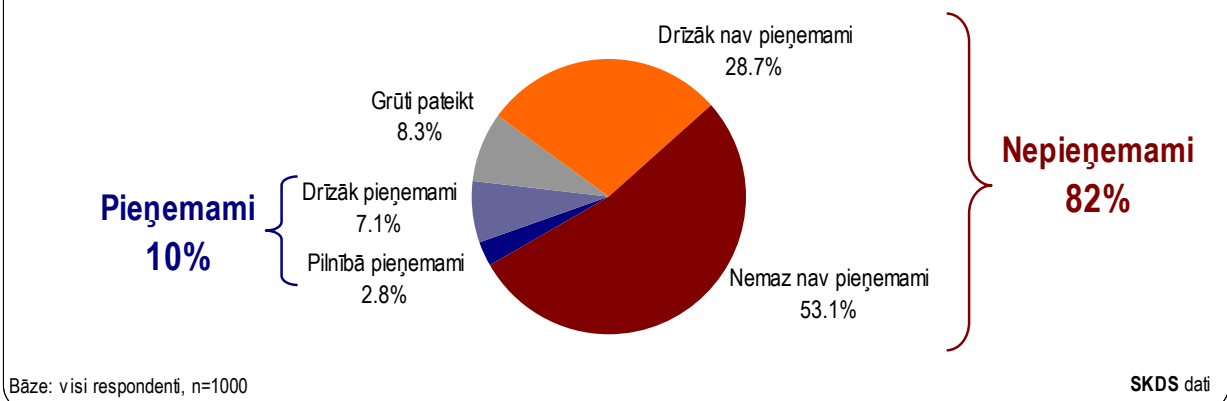
Q: "Kurš no šiem spriedumiem vairāk atbilst Jūsu uzskatiem?"

Savukārt, lūgti paust viedokli par to, vai melošana un zagšana būtu pieņemama, ja tādejādi cilvēks mēģinātu nodrošināt savu ģimeni, tikai katrs desmitais respondents (10%) atbildēja apstiprinoši. Par nepieņemamu to uzskatīja 82%, tajā skaitā vairāk nekā puse (53%) atbildēja, ka tas „nemaz nav pieņemami”.

Attieksme pret nosodāmu rīcību ģimenes nodrošināšanā

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama: Cilvēks melo un zog, lai nodrošinātu savu ģimeni"

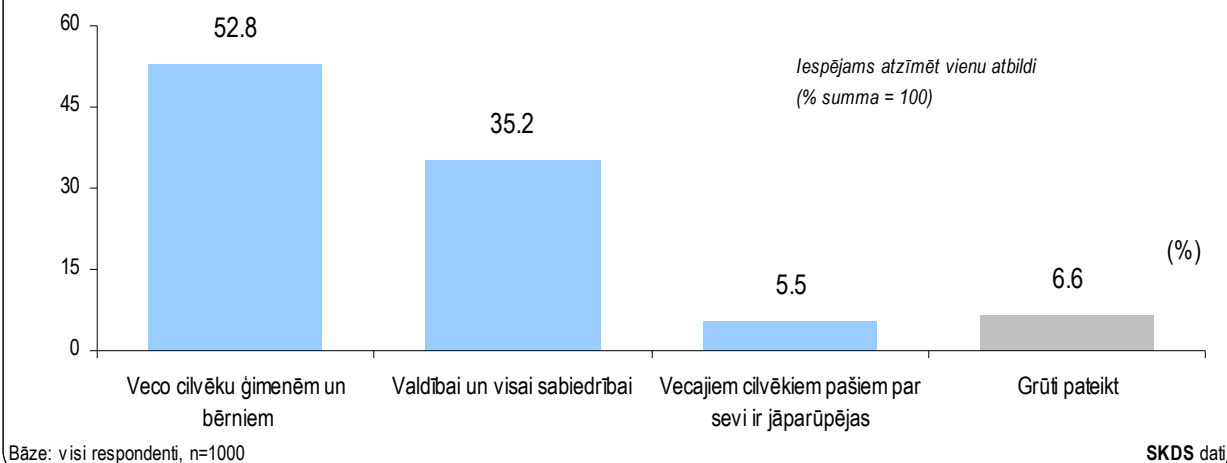

3.6. Attiecības ar vecākiem

Nedaudz vairāk kā puse (53%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka rūpes par gados vecākiem cilvēkiem būtu jāuzņemas veco cilvēku ģimenēm un bērniem. Salīdzinoši bieži norādīts, ka tas būtu jā dara valdībai un visai sabiedrībai (35%). Viedokli, ka vecajiem cilvēkiem ir pašiem par sevi jāparūpējas, pauda 6% respondentu.

Kam jā rūpējas par gados veciem cilvēkiem?

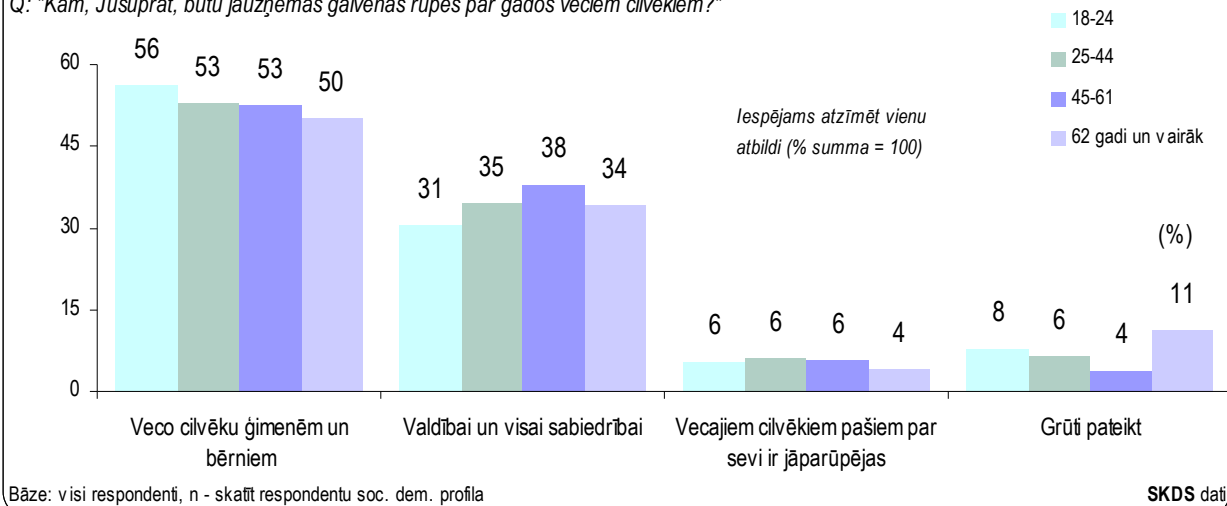
Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāuzņemas galvenās rūpes par gados veciem cilvēkiem?"

Jānorāda, ka, raksturojot respondentu atbildes atkarībā no vecuma, vērojams, ka jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem biežāk nekā caurmērā uzskatīja, ka rūpes par gados veciem cilvēkiem jāuzņemas veco cilvēku ģimenēm un bērniem. Savukārt respondenti, kuriem ir no 45 līdz 61 gadam, biežāk nekā caurmērā norādīja, ka tas ir valsts un visas sabiedrības pienākums.

Kam jā rūpējas par gados veciem cilvēkiem? / atbildes atkarībā no vecuma

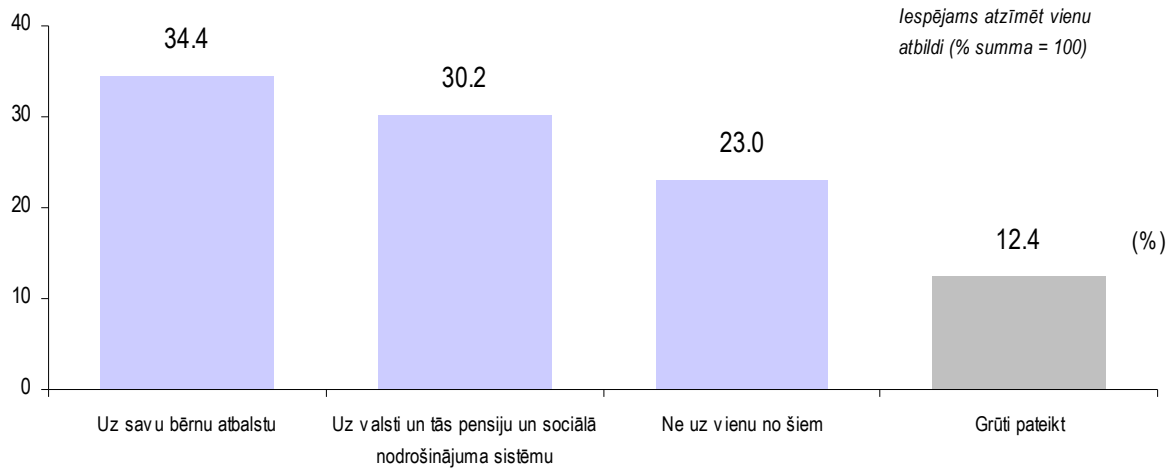
Q: "Kam, Jūsaprāt, būtu jāuzņemas galvenās rūpes par gados veciem cilvēkiem?"

Savukārt jautāti, uz ko viņi vecumdienās paļautos vairāk, aptuveni trešdaļa (34%) norādīja, ka paļautos uz savu bērnu atbalstu. Tikai nedaudz retāk (30%) norādīts, ka vairāk paļautos uz valsti un tās pensiju, sociālā nodrošinājuma sistēmu. Atbildi „ne uz vienu no šiem” atzīmēja 23%.

Uz ko paļauties vecumdienās?

Q: "Domājot par savām vecumdienām, uz ko Jūs paļaujaties vairāk..."

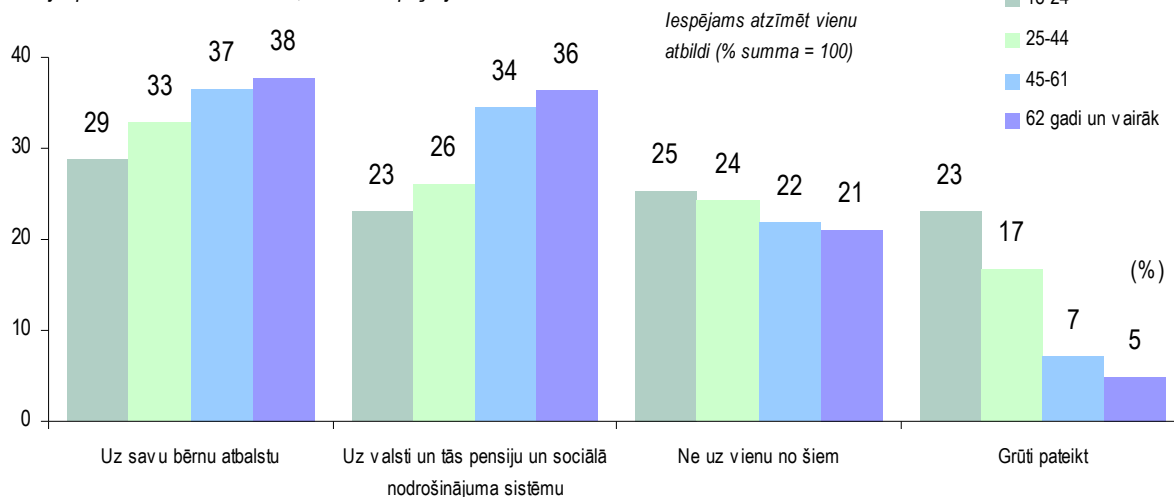
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Atbildes atkarībā no vecuma liecina, ka respondenti, kuriem ir 45 gadi un vairāk, biežāk sniedza konkrētu atbildi uz šo jautājumu (retāk atbildēja „grūti pateikt”), līdz ar to šajās vecuma grupās biežāk norādīts, ka vecumdienās vairāk paļautos gan uz savu bērnu atbalstu, gan uz valsti un tās pensiju, sociālā nodrošinājuma sistēmu.

Uz ko paļauties vecumdienās? / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Domājot par savām vecumdienām, uz ko Jūs paļaujaties vairāk..."

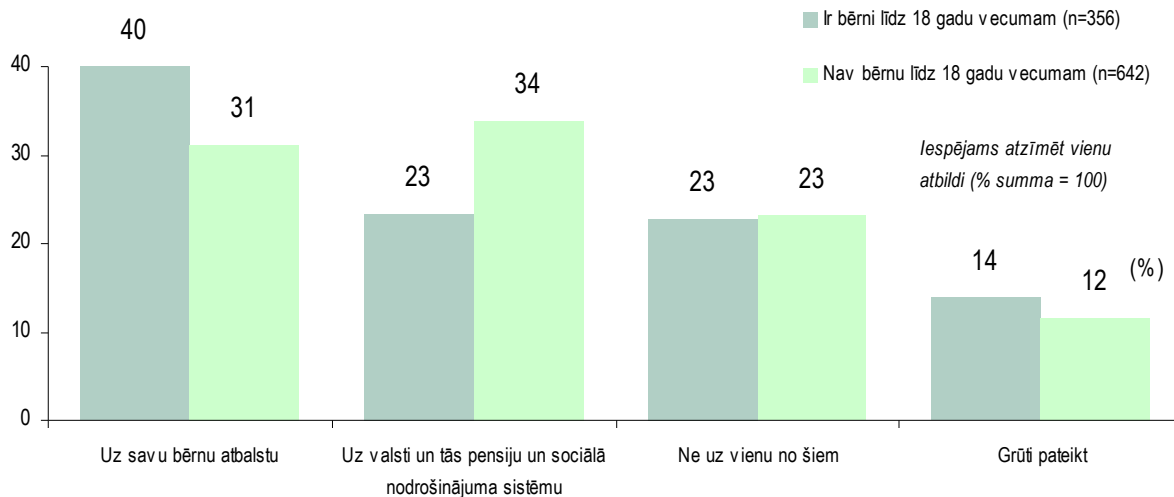
Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Interesanti atzīmēt, ka respondenti, kuriem ir bērni vecumā līdz 18 gadiem, biežāk nekā caurmērā atbildēja, ka paļautos uz to atbalstu vecumdienās. Savukārt iedzīvotāji, kuriem nepilngadīgu bērnu nav, biežāk nekā caurmērā vecumdienās paļautos uz valsti un tās pensiju.

Uz ko paļauties vecumdienās? / atbildes atkarībā no tā, vai ir bērni vecumā līdz 18 gadiem

Q: "Domājot par savām vecumdienām, uz ko Jūs paļaujaties vairāk..."

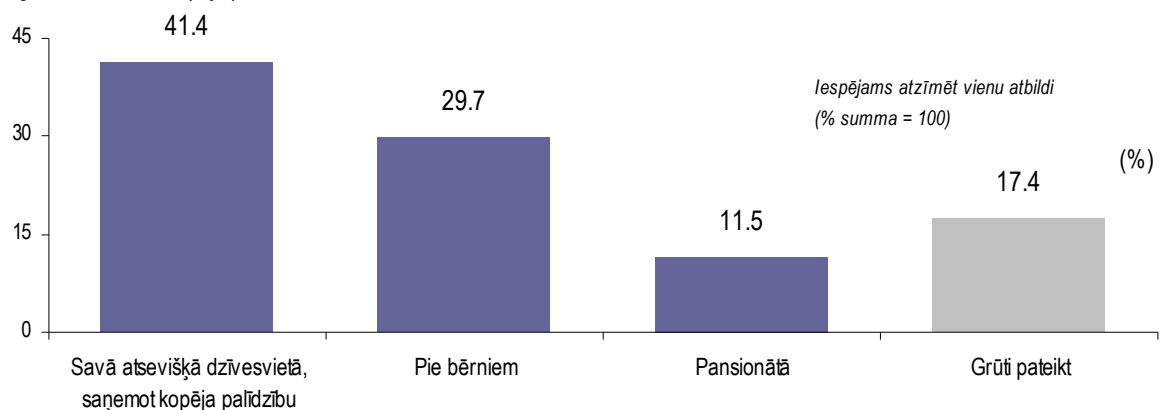
Bāze: visi respondenti

SKDS dati

Aptuveni 2/5 (41%) respondentu atbildēja, ka, ja viņiem vecumdienās būtu nepieciešama kopšana, viņi vēlētos dzīvot savā atsevišķā dzīvesvietā, saņemot kopēja palīdzību. Pie bērniem tādā situācijā vēlētos dzīvot tikai 30%, bet pensionātā – 12%.

Aprūpes modeļi vecumdienās

Q: "Ja Jums Jūsu vecumdienās būtu nepieciešama kopšana, vai Jūs labāk gribētu dzīvot pie saviem bērniem, pensionātā vai arī savā atsevišķā dzīvesvietā ar kopēja palīdzību?"

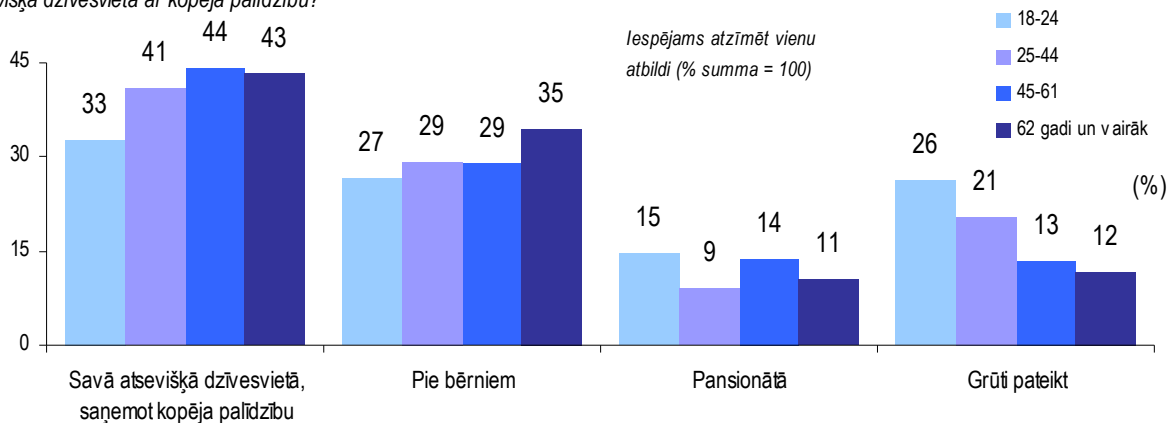
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Analizējot atbildes dažādās vecuma grupās, jāsecina, ka dzīvot savā atsevišķā dzīvesvietā, saņemot kopēja palīdzību, biežāk nekā caurmērā vēlētos respondenti, kuriem ir no 45 līdz 61 gadam. Pie bērniem biežāk nekā caurmērā vēlētos dzīvot iedzīvotāji pensijas vecumā, savukārt jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem biežāk nekā caurmērā norādīja, ka vecumdienas vēlētos pavadīt pensionātā.

Aprūpes modeļi vecumdienās / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Ja Jums Jūsu vecumdienās būtu nepieciešama kopšana, vai Jūs labāk gribētu dzīvot pie saviem bērniem, pensionātā vai arī savā atsevišķā dzīvesvietā ar kopēja palīdzību?"

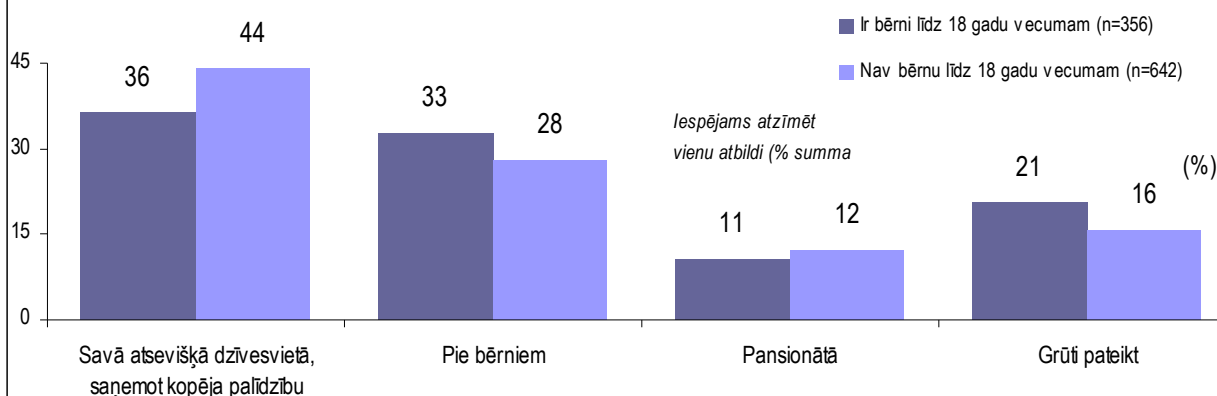
Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Savukārt raksturojot atbildes atkarībā no tā, vai respondentiem ir bērni vecumā līdz 18 gadiem, jāsecina, ka tie respondenti, kuriem ir bērni šādā vecumā, biežāk nekā caurmērā atzina, ka vēlētos vecumdienās dzīvot pie viņiem. Savukārt respondenti, kuriem nepilngadīgu bērnu nav, biežāk nekā caurmērā priekšroku dotu savai atsevišķai dzīvesvietai ar pieejamu kopēja palīdzību.

Aprūpes modeļi vecumdienās / atbildes atkarībā no tā, vai ir bērni vecumā līdz 18 gadiem

Q: "Ja Jums Jūsu vecumdienās būtu nepieciešama kopšana, vai Jūs labāk gribētu dzīvot pie saviem bērniem, pensionātā vai arī savā atsevišķā dzīvesvietā ar kopēja palīdzību?"

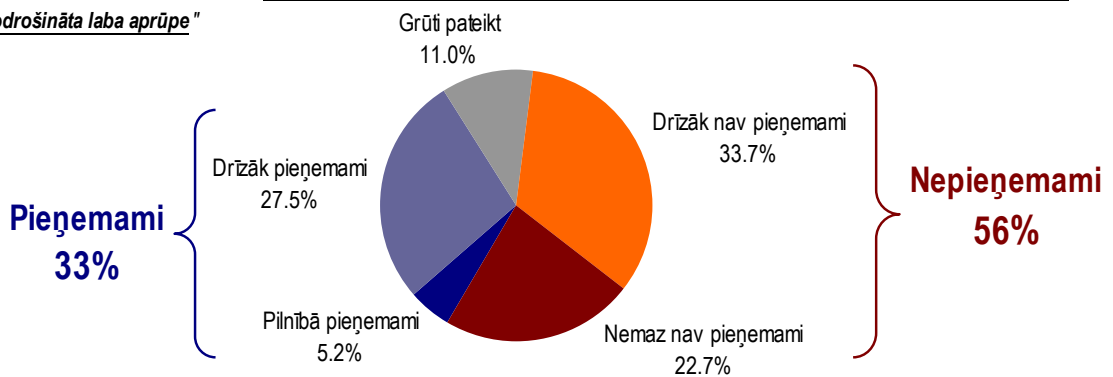
Bāze: visi respondenti

SKDS dati

Atbildot uz jautājumu par situāciju, ka bērni nevis paši rūpējas par saviem vecajiem vecākiem, bet iekārto viņus pansionātos, kur tiem ir nodrošināta laba aprūpe, trešdaļa (33%) respondentu norādīja, ka ir pieņemami, ja bērni iekārto savus vecākus pansionātos, nevis paši rūpējas par tiem, tajā skaitā 5% uzskatīja to par „pilnībā pieņemamu”. Pretējo viedokli pauda 56%, tajā skaitā tikai 23% atbildēja, ka šāda rīcība „nemaz nav pieņemama”.

Attieksme pret vecāku iekārtošanu pansionātos

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama: Ja bērni nevis paši rūpējas par saviem vecajiem vecākiem, bet iekārto viņus pansionātos, kur tiem ir nodrošināta laba aprūpe"

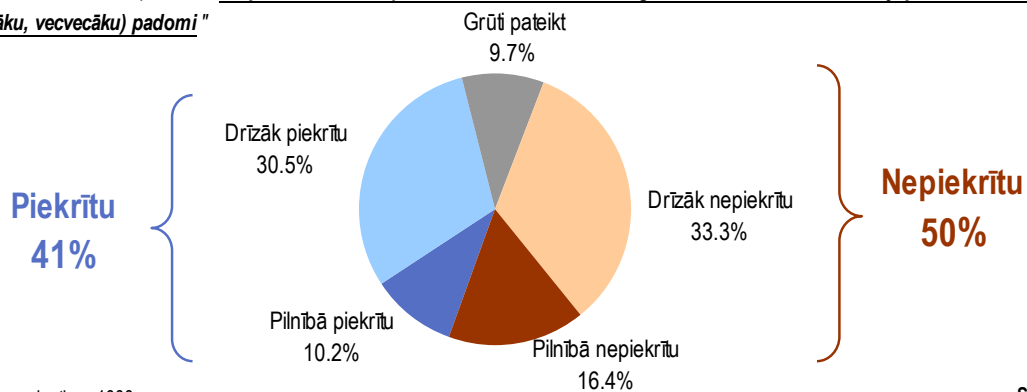
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Paužot attieksmi pret apgalvojumu „pieņemot lēmumus par to, kā veidot savu, savas ģimenes dzīvi, vienmēr būtu jāņem vērā vecāku cilvēku (vecāku, vecvecāku) padomi”, 41% respondentu atbildēja, ka tam piekrīt, tajā skaitā katrs desmitais (10%) tam piekrīt „pilnībā”. Puse (50%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju pauda noraidošu attieksmi, tajā skaitā 16% „pilnībā nepiekrīt” tam, ka ģimenes dzīves veidošanā vienmēr jāņem vērā vecāku, vecvecāku padomi.

Vecāku autoritāte

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: Pieņemot lēmumus par to, kā veidot savu, savas ģimenes dzīvi, vienmēr būtu jāņem vērā vecāku cilvēku (vecāku, vecvecāku) padomi"

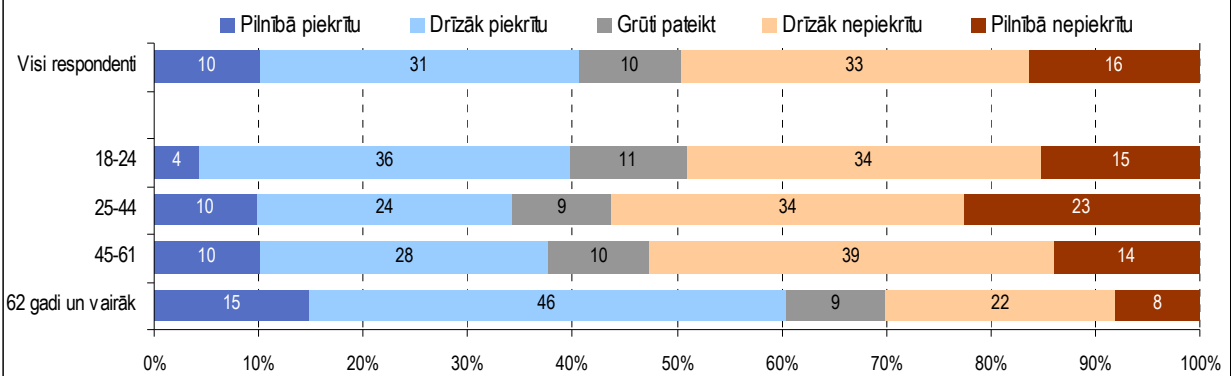
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Atbildes atkarībā no respondentu vecuma liecina, ka biežāk nekā caurmērā tam, ka, pieņemot lēmumus par to, kā veidot savu, savas ģimenes dzīvi, vienmēr būtu jāņem vērā vecāku cilvēku (vecāku, vecvecāku) padomi, piekrita respondenti, kuriem ir 62 gadi un vairāk. Savukārt aptaujas dalībnieki vecumā no 25 līdz 61 gadam biežāk nekā caurmērā atzīmēja, ka šādam viedoklim nepiekrīt.

Vecāku autoritāte / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Pieņemot lēmumus par to, kā veidot savu, savas ģimenes dzīvi, vienmēr būtu jāņem vērā vecāku cilvēku (vecāku, vecvecāku) padomi**"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

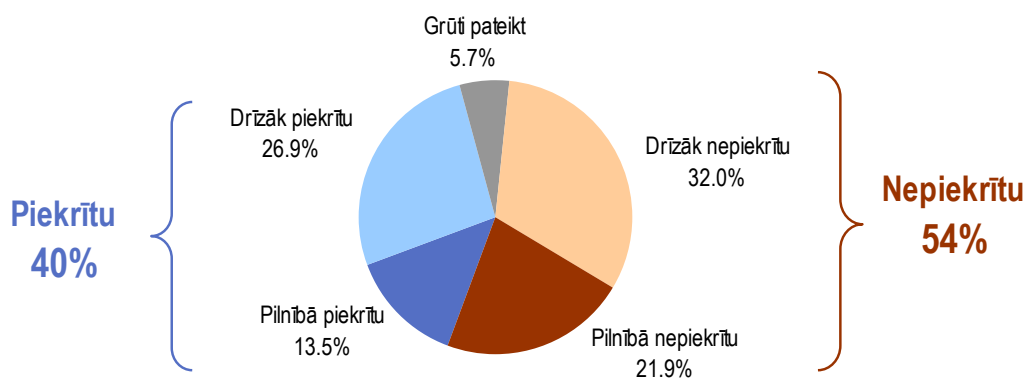
4. Bērnu vieta ģimenē

4.1. Bērni kā ģimenes sastāvdaļa

Aptaujas ietvaros respondentiem lūdza paust savu attieksmi pret apgalvojumu „lai pāri varētu uzskatīt par ģimeni, ir jābūt bērniem”. Šādu pozīciju atbalstīja 40% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, tajā skaitā 14% tam piekrita „pilnībā”. Vairāk nekā puse (54%) šim apgalvojumam nepiekrita, tajā skaitā 22% atzīmēja atbildi „pilnībā nepiekrītu”.

Bērni ģimenes definēšanā

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Lai pāri varētu uzskatīt par ģimeni, ir jābūt bērniem**"

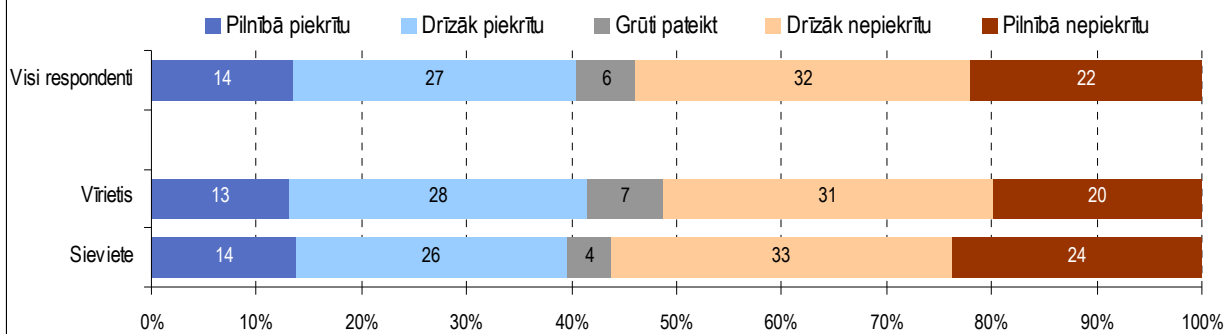
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Jāpiebilst, ka sievietes biežāk nekā caurmērā noliedza uzskatu, ka par ģimeni pāri var dēvēt tikai tad, ja viņiem ir bērni.

Bērni ģimenes definēšanā / atbildes atkarībā no dzimuma

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Lai pāri varētu uzskatīt par ģimeni, ir jābūt bērniem**"

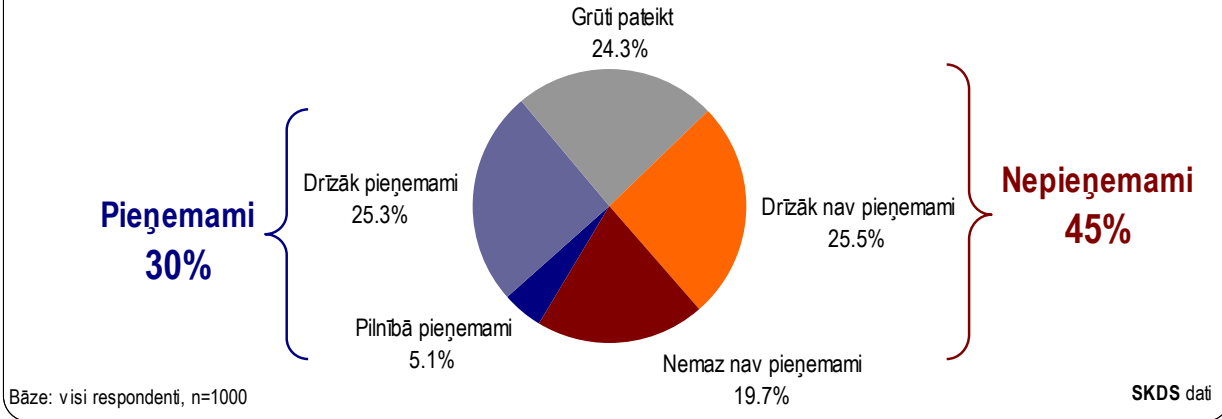
Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

Savukārt jautāti, vai aborts ir uzskatāms par pieņemamu, 30% atbildēja apstiprinoši. Viedokli, ka aborts ir nepieņemams, pauda 45%, tajā skaitā 20% norādīja, ka tas „nemaz nav pieņemams”.

Attieksme pret abortiem

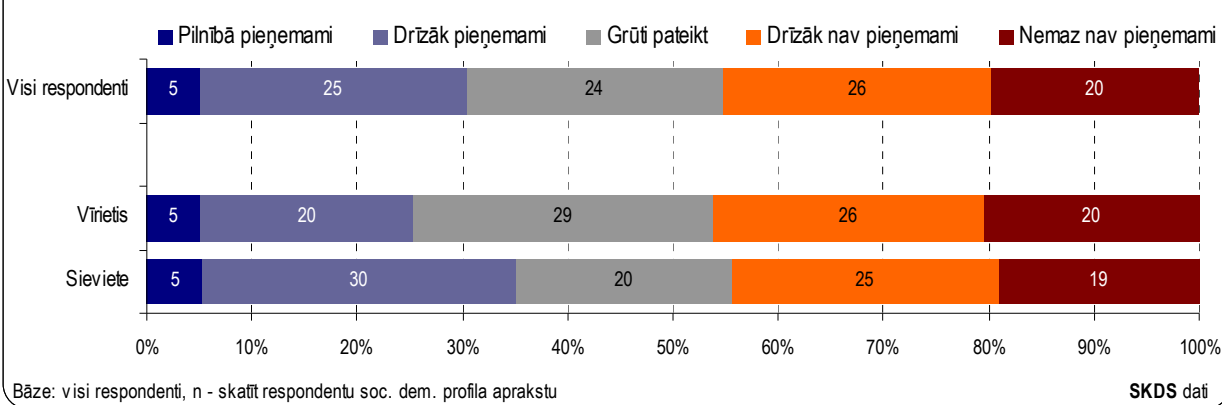
Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama: **Aborts**"

Analizējot atbildes atkarībā no dzimuma, vērojams, ka sievietes biežāk nekā caurmērā uzskatīja abortu par pieņemamu.

Attieksme pret abortiem / atbildes atkarībā no dzimuma

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama: **Aborts**"

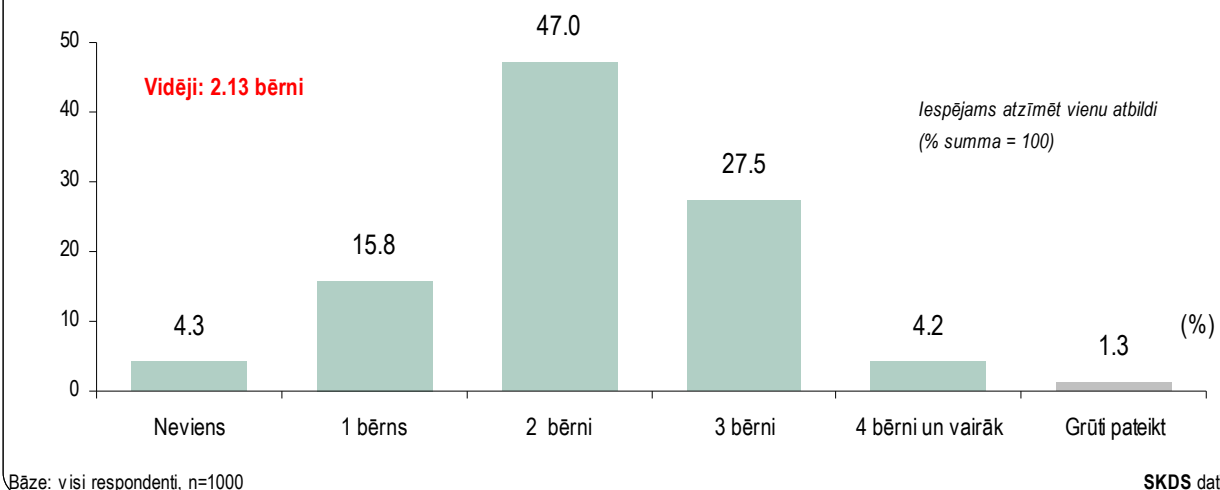

4.2. Optimālais un vēlamais bērnu skaits ģimenē

Runājot par to, kāds bērnu skaits būtu vēlams pašreizējā Latvijas situācijā, visbiežāk respondenti atbildēja, ka tie būtu 2 bērni (47%). 28% par optimālu uzskatīja 3 bērnus, bet 4% - četrus un vairāk. To, ka Latvijas situācijā vēlams būtu viens bērns, norādīja 16%. Vidēji par optimālu bērnu skaitu pašreizējā Latvijas situācijā uzskatīti 2.13 bērni. Viedokli, ka bērni nebūtu vēlami, pauda 4% respondentu.

Optimālais bērnu skaits

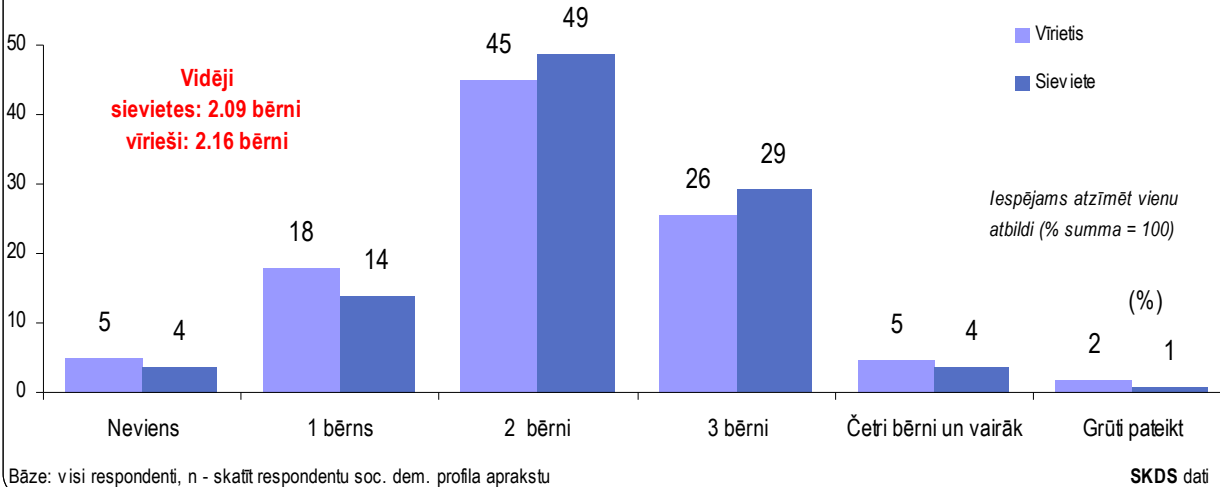
Q: "Cik liels bērnu skaits vienā ģimenē, Jūsaprāt, ir visvēlamākais pašreizējā Latvijas situācijā?"

Interesanti piebilst, ka vīrieši biežāk nekā sievietes norādīja, ka optimāli būtu viens bērns. Savukārt sievietes biežāk atbildēja, ka tie būtu divi vai trīs bērni. Tiesa, vidējās vērtības rāda, ka vīrieši nedaudz biežāk nosauca bērnu skaitu, kas ir lielāks par trīs (sievietēm vidēji 2.09 bērni, vīriešiem: 2.16).

Optimālais bērnu skaits / atbildes atkarībā no dzimuma

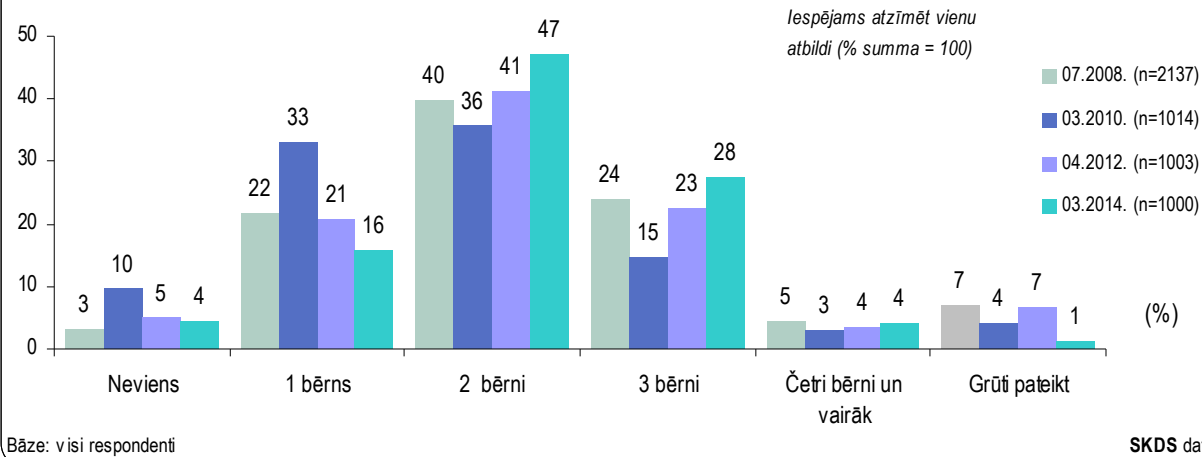
Q: "Cik liels bērnu skaits vienā ģimenē, Jūsaprāt, ir visvēlamākais pašreizējā Latvijas situācijā?"

Salīdzinot veikto aptauju datus, vērojams, ka pēdējos gados ir saskatāma pozitīva tendence: 2014.gadā biežāk nekā iepriekšējās aptaujās norādīts, ka būtu vēlami divi vai trīs bērni.

Optimālais bērnu skaits / 2008.-2014.gada aptauju datu salīdzinājums

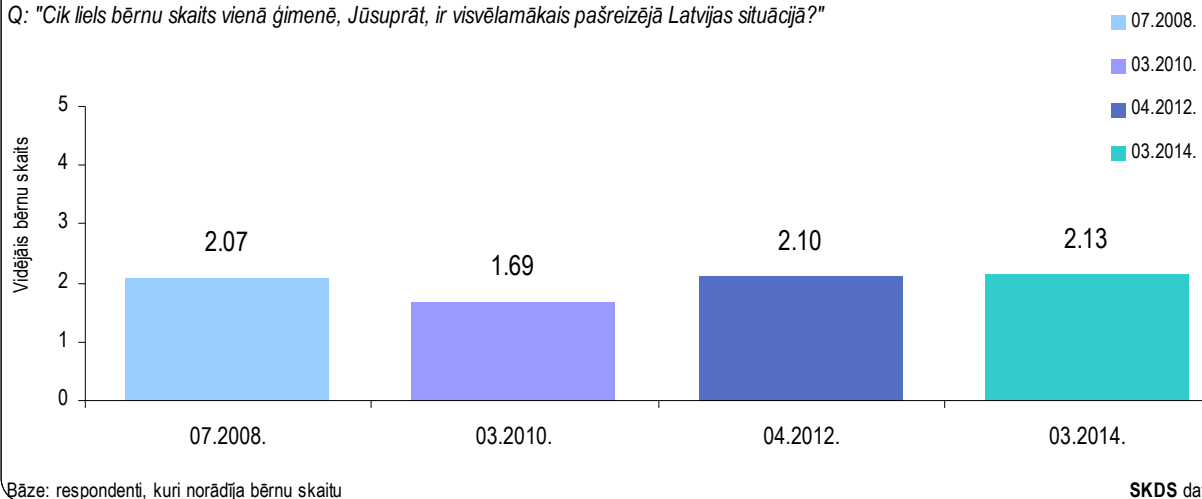
Q: "Cik liels bērnu skaits vienā ģimenē, Jūsaprāt, ir visvēlamākais pašreizējā Latvijas situācijā?" (07.2008., 03.2010., 04.2012. un 03.2014. aptauju datu salīdzinājums)

Salīdzinot vidējās vērtības, jānorāda, ka 2014.gadā ir novērojams lielākais vidējais bērnu skaits kopš 2008.gada: 2008.: 2.07, 2010.: 1.69, 2012.: 2.10, 2014.: 2.13.

Optimālais bērnu skaits / 2008.-2014.gada aptauju datu salīdzinājums: vidējās vērtības

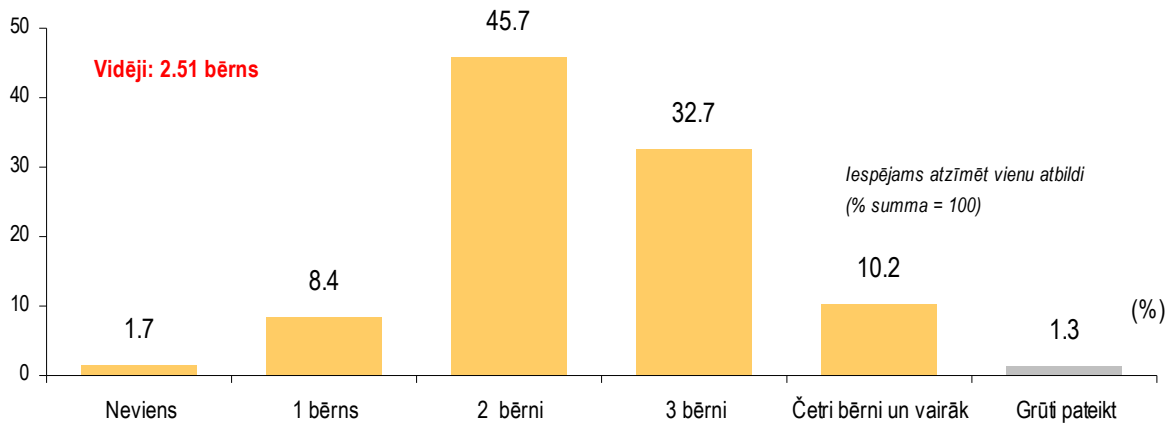
Q: "Cik liels bērnu skaits vienā ģimenē, Jūsaprāt, ir visvēlamākais pašreizējā Latvijas situācijā?"

Savukārt atbildot uz jautājumu, cik bērnu viņi vēlētos, ja tiktu nodrošināti visi nepieciešamie materiālie apstākļi, 46% atbildēja, ka divus bērnus, 33% - ka trīs bērnus, bet katrs desmitais atzina, ka vēlētos četrus bērnus vai vairāk. Jāmin, ka tikai 8% norādīja, ka vēlētos tikai vienu bērnu, bet 2% - ka nevienu. Vidējais vēlamais bērnu skaits ir 2.51 bērns.

Vēlamais bērnu skaits

Q: "Cik bērnus Jūs pats/-i vēlētos (kopā), ja tiktu nodrošināti nepieciešamie materiālie apstākļi?"

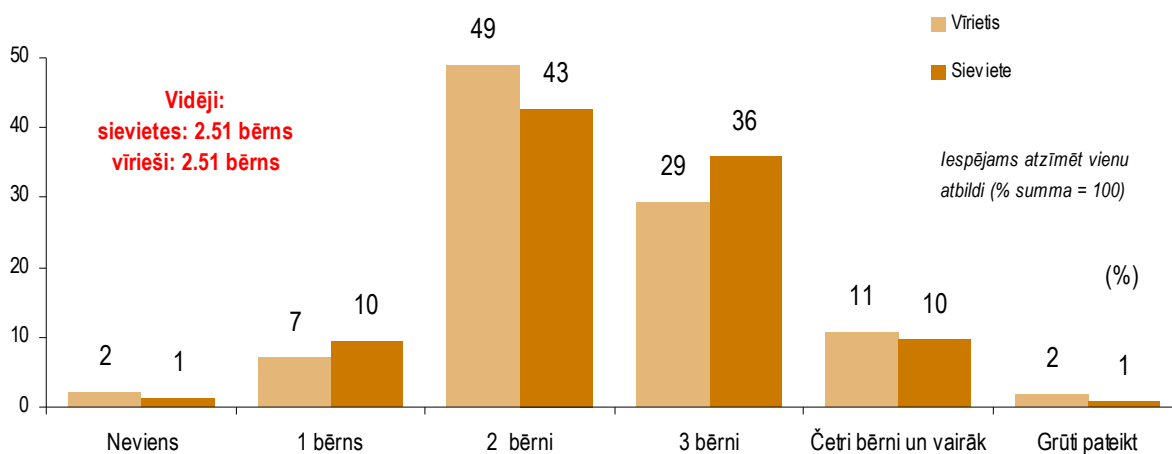
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Raksturojot vēlamo bērnu skaitu atkarībā no respondentu dzimuma, jāmin, ka sievietes biežāk nekā vīrieši atbildēja, ka vēlētos vienu vai trīs bērnus. Savukārt vīrieši biežāk atzina, ka viņu vēlamais bērnu skaits ir divi bērni.

Vēlamais bērnu skaits / atbildes atkarībā no dzimuma

Q: "Cik bērnus Jūs pats/-i vēlētos (kopā), ja tiktu nodrošināti nepieciešamie materiālie apstākļi?"

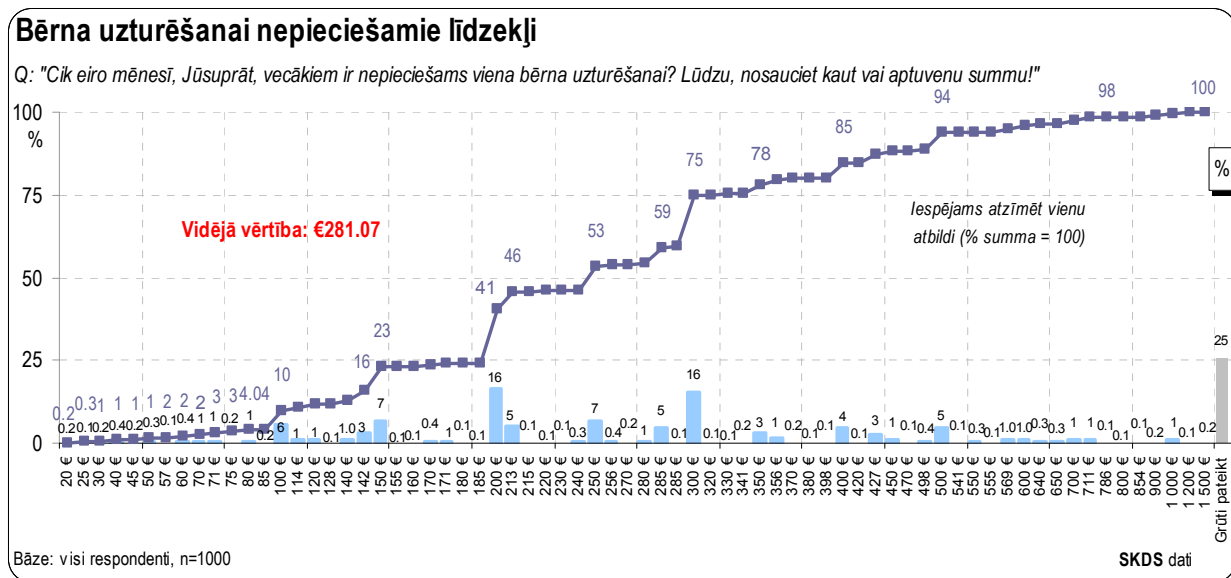

Bāze: visi respondenti, n - skaīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

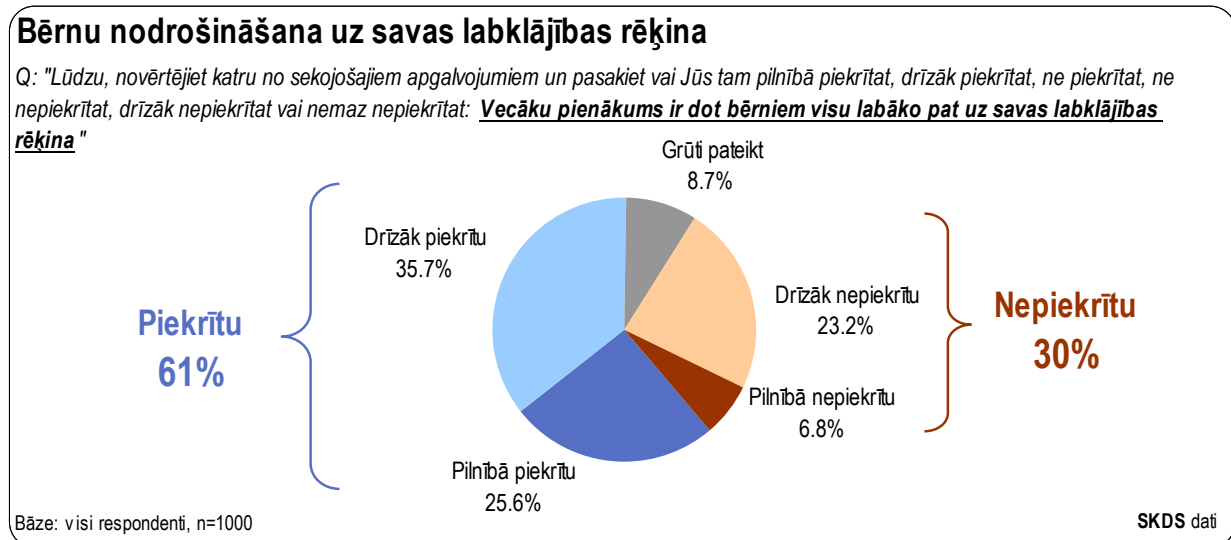
SKDS dati

4.3. Bērnu uzturēšanai nepieciešamie finansiālie līdzekļi

Lūgti nosaukt summu, kura būtu nepieciešama bērna uzturēšanai mēnesī, visbiežāk respondenti atbildēja, ka tie ir 200 (16%) vai 300 (16%) eiro. Vidējā summa ir 281.07 eiro. Kopumā nedaudz vairāk kā puse (53%) respondentu nosauca summu līdz 250 eiro, summu līdz 320 eiro nosauca 3/4 (75%), bet summu virs 1000 eiro nosauca vien retais. Jāpiebilst, ka 1/4 (25%) atturējās paust viedokli šajā jautājumā.

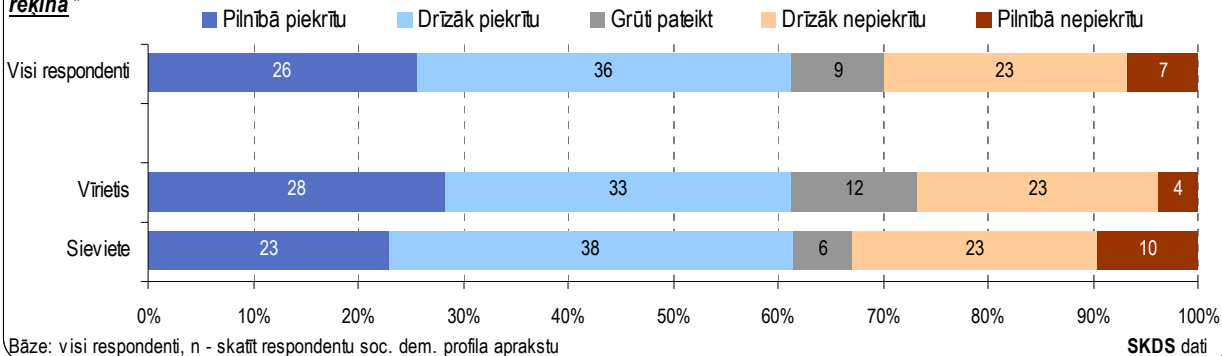
61% respondentu piekrita apgalvojumam, ka vecāku pienākums ir dot bērniem labāko pat uz savas labklājības rēķina, tajā skaitā 26% šādai nostājai „pilnībā piekrita”. Nedaudz mazāk kā 1/3 (30%) šādu uzskatu noraidīja, tajā skaitā 7% „pilnībā nepiekrita” tam, ka vecāku pienākums ir dot bērniem labāko pat uz savas labklājības rēķina.

Sievietes nedaudz biežāk nekā vīrieši un respondenti kopumā atbildēja, ka nepiekrīt uzskatam, ka „vecāku pienākums ir dot bērniem visu labāko pat uz savas labklājības rēķina”.

Bērnu nodrošināšana uz savas labklājības rēķina / atbildes atkarībā no dzimuma

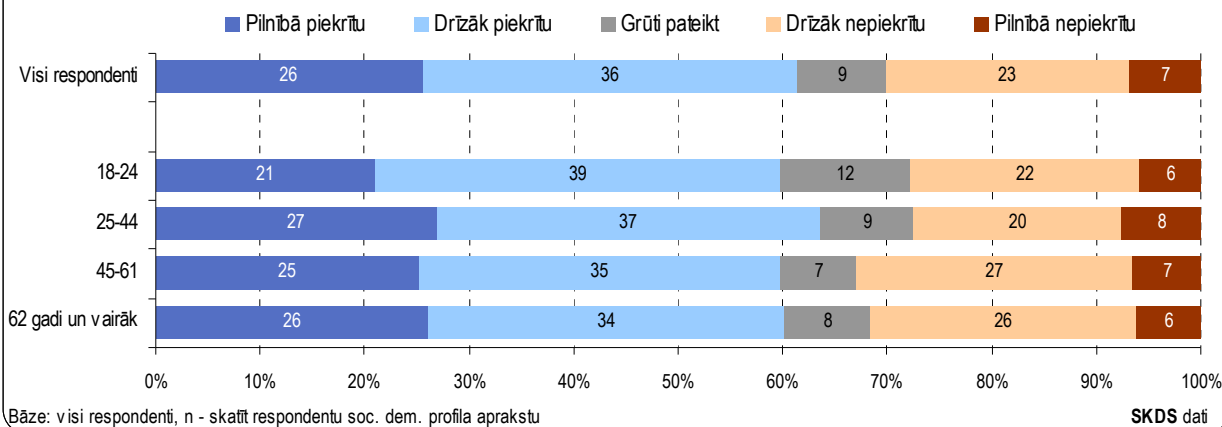
Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Vecāku pienākums ir dot bērniem visu labāko pat uz savas labklājības rēķina**"

Raksturojot dažādās vecuma grupās sniegtās atbildes, jāmin, ka respondenti vecumā no 25 līdz 44 gadiem biežāk nekā caurmērā piekrita, ka vecāku pienākums ir dot bērniem visu labāko pat uz savas labklājības rēķina. Pretēju viedokli biežāk nekā caurmērā pauda respondenti vecumā no 45 līdz 61 gadam.

Bērnu nodrošināšana uz savas labklājības rēķina / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no sekojošajiem apgalvojumiem un pasakiet vai Jūs tam pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, ne piekrītat, ne nepiekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat: **Vecāku pienākums ir dot bērniem visu labāko pat uz savas labklājības rēķina**"

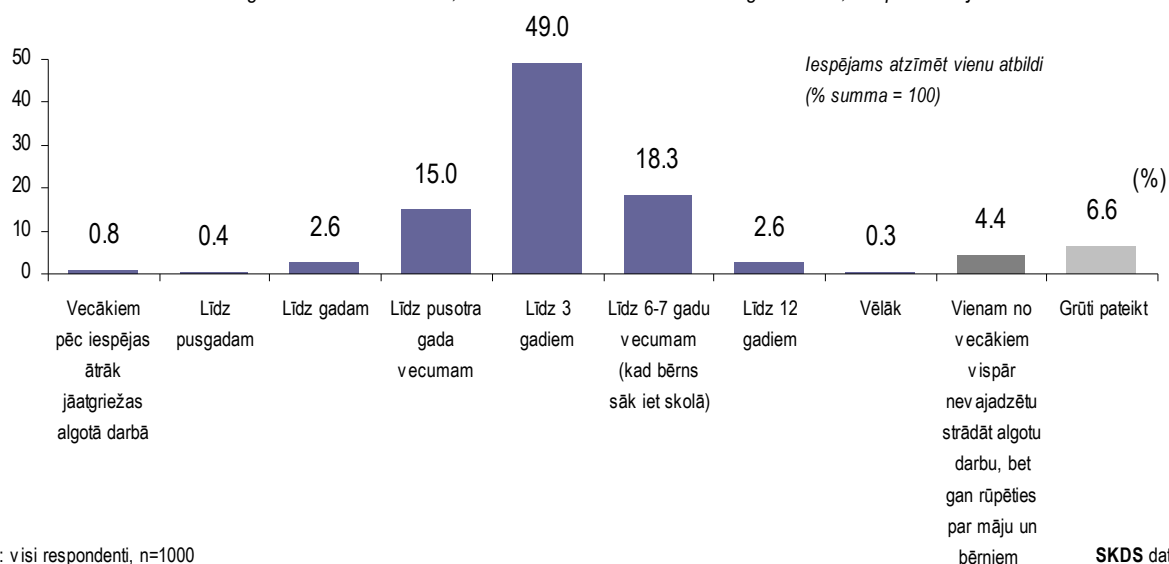
4.4. Bērnu aprūpes periods

Šobrīd periods, kad viens no vecākiem var palikt mājās ar bērnu ir līdz pusotra gada vecumam. Saskaņā ar aptaujas datiem tikai 15% respondentu uzskatīja, ka šis periods ir ģimenes interesēs.

Gandrīz puse (49%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka periodam, kad viens no vecākiem nestrādā, bet paliek mājās ar bērnu, ir jābūt līdz 3 gadiem. Īsāku periodu nosauca 19%: 1% respondentu norādīja, ka vecākiem pēc iespējas ātrāk jāatgriežas darbā, 0.4% - ka šim periodam jābūt līdz pusgadam, 3% - ka līdz gadam, 15% - ka līdz pusotra gada vecumam. Savukārt aptuveni 1/5 (21%) aptaujāto iedzīvotāju atbildēja, ka periodam, kad kāds no vecākiem paliek ar bērnu, nevis strādā, jābūt ilgākam par trīs gadiem: 18% uzskatīja, ka tiem jābūt 6-7 gadiem (līdz bērns sāk iet skolā), 3% - ka tiem jābūt 12 gadiem, bet atsevišķi respondenti minēja, ka tam vajadzētu būt periodam, kas ir ilgāks par 12 gadiem. Viedokli, ka vienam no vecākiem vispār nebūtu jāstrādā, bet būtu jā rūpējas par māju un bērniem, pauda tikai 4% respondentu.

Bērna aprūpes perioda ilgums

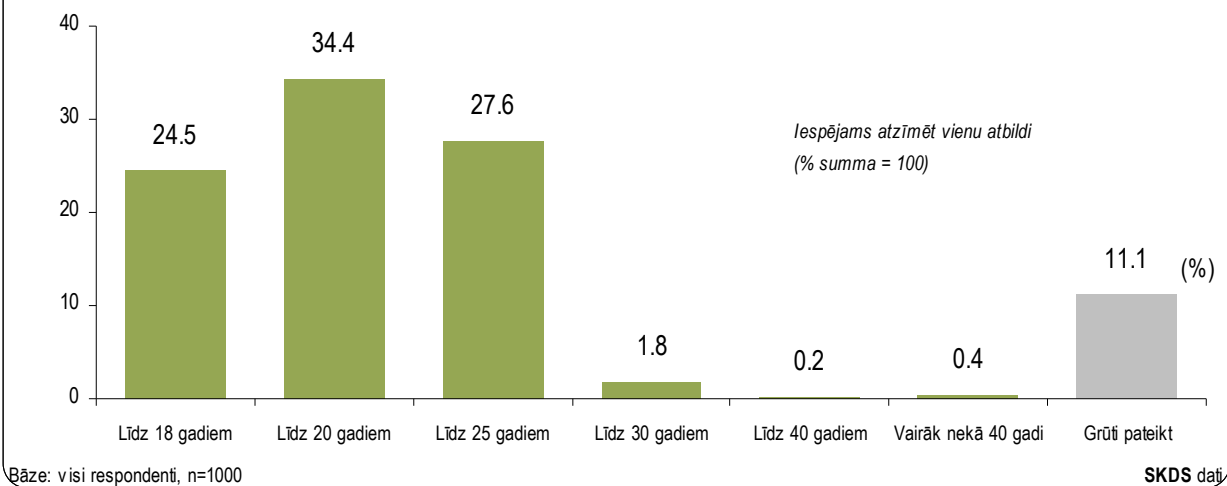
Q: "Līdz kādam bērna vecumam ģimenes interesēs ir tas, lai viens no vecākiem nestrādā algotu darbu, bet paliek mājās?"

Jautāti, līdz cik gadu vecumam ir pieņemami dzīvot vecāku aprūpē, 1/4 (25%) uzskatīja, ka to var darīt līdz 18 gadiem. Aptuveni 1/3 (34%) par pieņemamu uzskatīja 20 gadu vecumu, bet 28% - 25 gadu vecumu. Ilgāku periodu minēja 2% respondentu.

Pieņemamais bērnu aprūpes periods

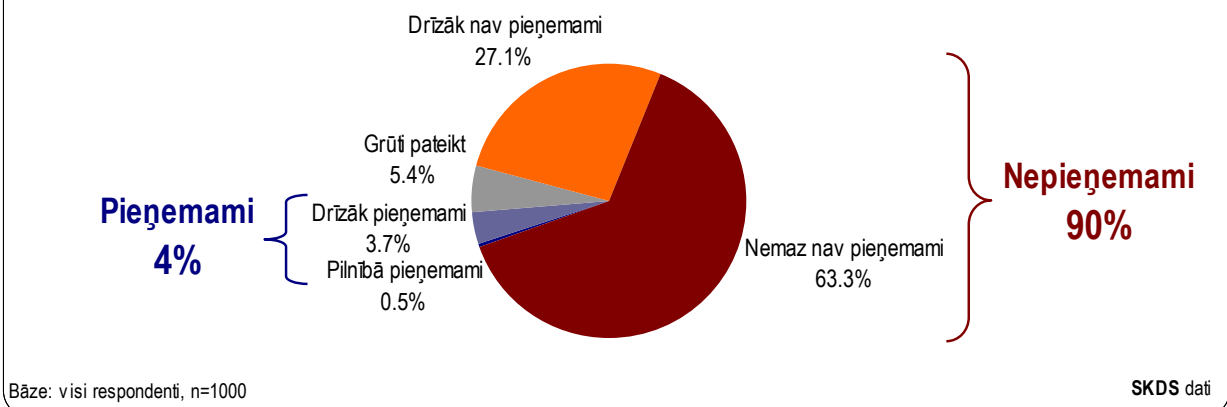
Q: "Līdz cik gadu sasniegšanai, Jūsaprāt, bērniem ir pieņemami turpināt dzīvot vecāku aprūpē?"

Absolūtais vairākums (90%) respondentu pauda negatīvu attieksmi pret situāciju, kad vesels vīrietis 30 gadu vecumā dzīvo vecāku apgādībā, tajā skaitā nedaudz mazāk kā 2/3 (63%) uzskatīja to par „nemaz nav pieņemamu”. Pretēju viedokli pauda vien 1% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.

Attieksme pret dzīvošanu vecāku apgādībā 30 gadu vecumā

Q: "Lūdzu, novērtējiet katru no šīm darbībām un pasakiet, vai Jūs to uzskatāt par pilnībā pieņemamu, drīzāk pieņemamu, vai arī tā drīzāk nav pieņemama vai arī nemaz nav pieņemama: **Vesels vīrietis 30 gadu vecumā dzīvo vecāku apgādībā**"

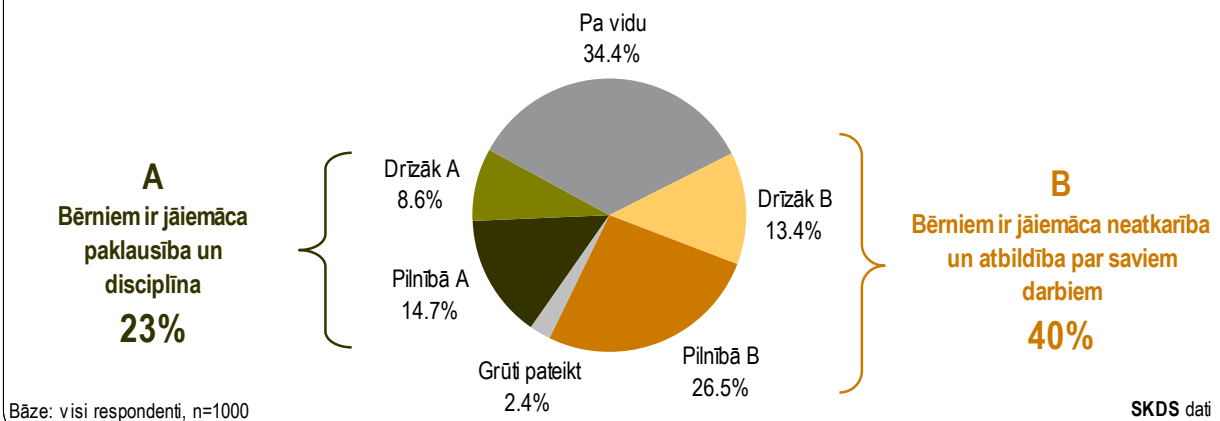

4.5. Uzskati par bērnu audzināšanu

Pētījuma dati liecina, ka aptuveni 1/4 (23%) respondentu uzskatīja, ka bērniem pirmām kārtām jāiemāca paklausība un disciplīna, tajā skaitā 15% bija pilnīgi par to pārliecināti. Viedokli, ka bērniem pirmām kārtām ir jāiemāca neatkarība un atbildība par saviem darbiem, pauda 40%, tajā skaitā 27% šim viedoklim piekrita pilnībā.

Paklausība vai neatkarība?

Q: "Kas, Jūsaprāt, bērniem būtu jāemāca pirmām kārtām?"

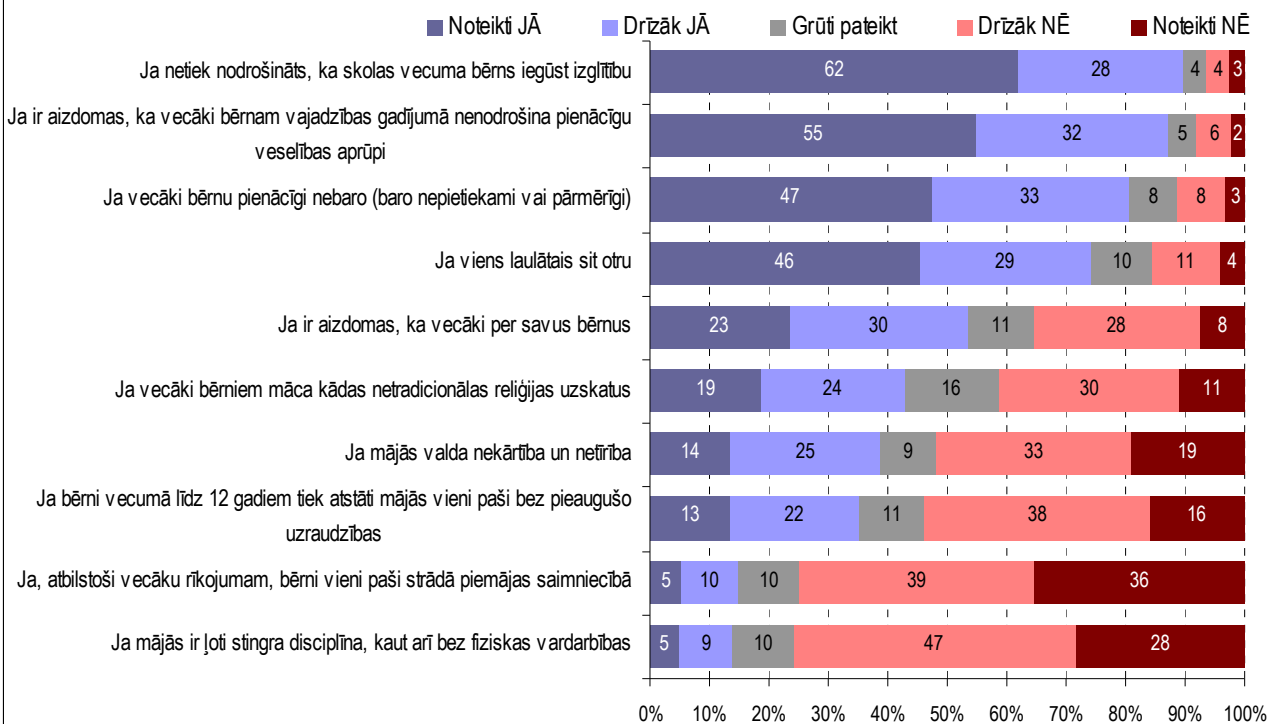
4.6. Uzskati par valsts iejaukšanās ģimenes dzīvē robežām

Veiktajā pētījumā respondentiem lūdza paust attieksmi pret to, kādās situācijās valstij būtu jāiejaucas ģimenes lietās, pat, ja to neviens neprasa. Vismaz 4/5 aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka valsts drīkst iejaukties (atbildes „noteikti jā” un „drīzāk jā”) ģimenes dzīvē, ja netiek nodrošināts, ka skolas vecuma bērns iegūst izglītību (90%), ja ir aizdomas, ka vecāki bērnam vajadzības gadījumā nenodrošina pienācīgu veselības aprūpi (87%) un ja vecāki bērnu pienācīgi nebaro (baro nepietiekami vai pārmērīgi) (80%). Salīdzinoši bieži par tādām situācijām, kad valsts drīkst iejaukties ģimenes lietās, uzskatītas situācijas, kad viens laulātais sit otru (75%) un kad ir aizdomas, ka vecāki per savus bērnus (53%).

Uzskatu, ka valsts drīkst iejaukties situācijā, ja vecāki bērniem māca kādas netradicionālas reliģijas uzskatus, pauda 43% (41% norādīja, ka šajā situācijā nav jāiejaucas). Savukārt pārējās sarakstā minētās situācijas respondenti biežāk vērtēja kā tādas, kurās valstij nav jāiejaucas: 39% norādīja, ka valsts drīkst iejaukties, ja mājās valda nekārtība un netīrība (nedrīkst iejaukties: 52%), 35% ļautu valstij iejaukties, ja bērni vecumā līdz 12 gadiem tiek atstāti mājās vieni paši bez pieaugušo uzraudzības (nedrīkst iejaukties: 54%), 15% uzskatīja, ka valstij jāiejaucas, ja, atbilstoši vecāku rīkojumam, bērni vieni paši strādā piemājas saimniecībā (nav jāiejaucas: 75%) un 14% to norādīja par situāciju, ja mājās ir ļoti stingra disciplīna, kaut arī bez fiziskas vardarbības (nav jāiejaucas: 75%).

Valsts iejaukšanās ģimenē robežas

Q: "Vai, Jūsaprāt, šādās situācijās valstij būtu jāiejaucas ģimenes dzīvē un ģimenes locekļu attiecībās (piemēram, sociālo dienestu apmeklējums), arī tad, ja neviens no ģimenes locekļiem to nepieprasa?"

Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

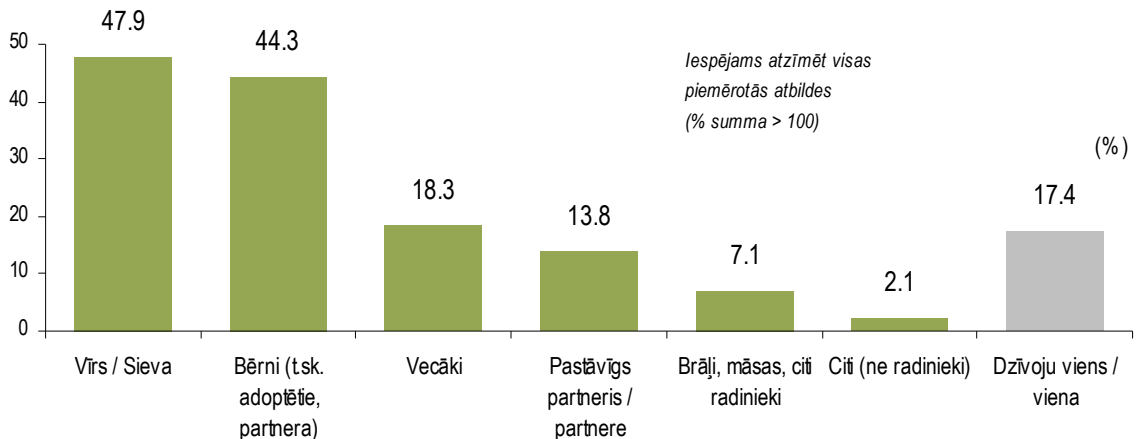
5. Ģimenes reālā situācija

5.1. Cilvēki, ar kuriem dzīvo kopā

Pētījuma ietvaros tika mēģināts noskaidrot, kāda ir reālā ģimenes situācija Latvijā. Saskaņā ar aptaujas datiem aptuveni puse (48%) respondentu norādīja, ka dzīvo kopā ar vīru/ sievu. 44% dzīvo kopā ar bērniem, tikai 18% - ar vecākiem, 14% - ar pastāvīgu partneri, 7% - ar brāļiem, māsām, citiem radniekiem, bet 2% - ar citiem cilvēkiem, kas nav radnieki. Jāpiebilst, ka 17% respondentu atbildēja, ka dzīvo vieni paši.

Kopdzīves biedri

Q: "Ar ko kopā Jūs dzīvojat?"

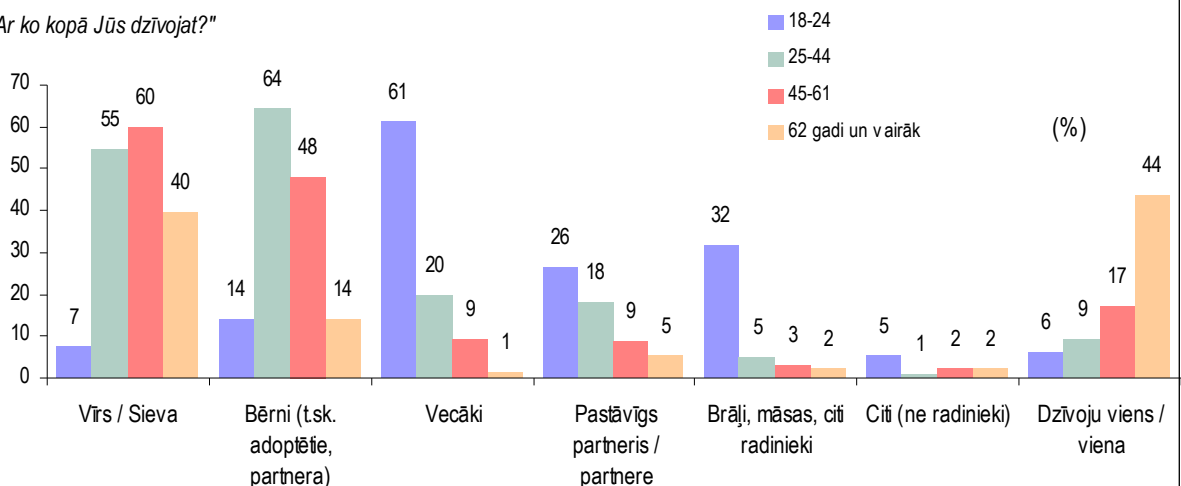
Bāze: visi respondenti, n=1000

SKDS dati

Analizējot atbildes vecuma grupās, vērojams, ka jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem biežāk nekā caurmērā atzīmēja, ka dzīvo kopā ar vecākiem, pastāvīgiem partneriem, kā arī ar brāļiem, māsām, citiem radniekiem. Savukārt pensionāri biežāk nekā caurmērā atzina, ka dzīvo vieni paši.

Kopdzīves biedri / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Ar ko kopā Jūs dzīvojat?"

Bāze: visi respondenti, n - skatīt respondentu soc. dem. profila aprakstu

SKDS dati

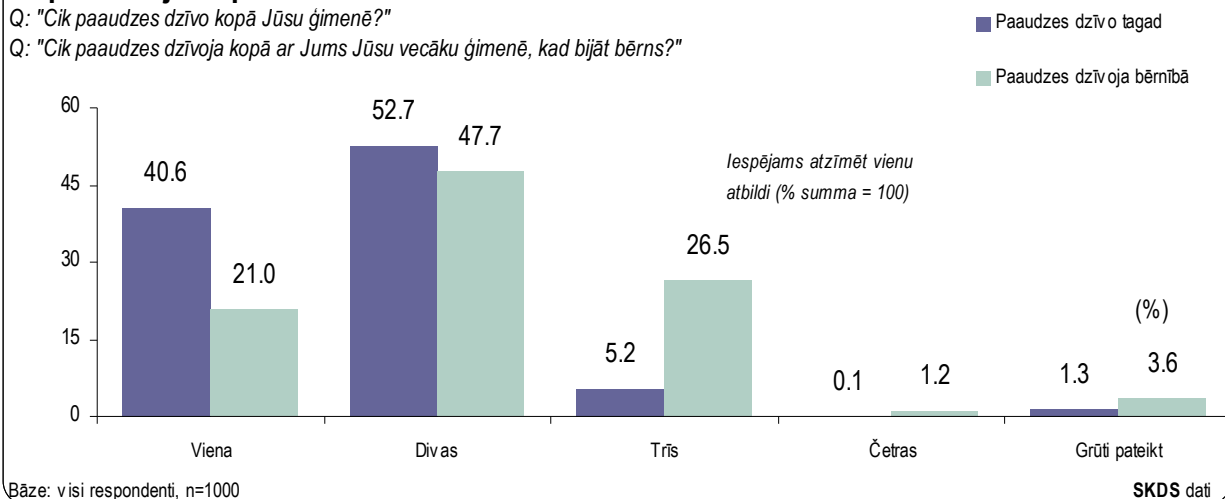
5.2. Paaudžu kopdzīve

Saskaņā ar pētījuma datiem 41% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka šobrīd viņu ģimenē kopā dzīvo tikai viena paaudze (21% to norādīja par savas bērnības laiku). Nedaudz vairāk kā pusei (53%) respondentu šobrīd ģimenē kopā dzīvo divas paaudzes (48% to norādīja par bērnību), bet tikai 5% atbildēja, ka šobrīd ģimenē kopā dzīvo trīs paaudzes (27% to norādīja par bērnību). Četras paaudzes atzīmēja vien atsevišķi respondenti.

Kopā dzīvojošo paaudžu skaits

Q: "Cik paaudzes dzīvo kopā Jūsu ģimenē?"

Q: "Cik paaudzes dzīvoja kopā ar Jums Jūsu vecāku ģimenē, kad bijāt bērns?"

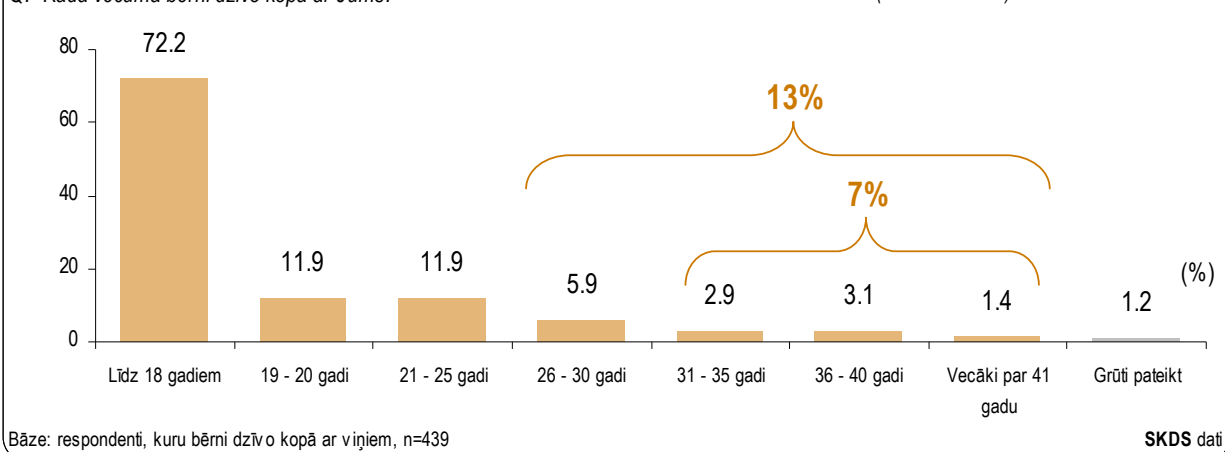

Respondenti, kuru bērni dzīvo kopā ar viņiem, visbiežāk atzīmēja, ka tie ir bērni vecumā līdz 18 gadiem (72%). Nedaudz vairāk kā 1/10 (12%) norādīja, ka tie ir bērni vecumā no 19 līdz 20 gadiem, un tikpat bieži (12%) teikts, ko šo bērnu vecums ir 21 līdz 25 gadi. Ievērojami retāk respondenti atbildēja, ka kopā ar viņiem dzīvo vecāki bērni – kopumā 13% atbildēja, ka tie ir bērni vecumā virs 25 gadiem, tajā skaitā 7% norādīja, ka bērni, kas dzīvo kopā ar viņiem, ir vecāki par 30 gadiem.

Bērni, ar kuriem kopā dzīvo

Q: "Kāda vecuma bērni dzīvo kopā ar Jums?"

iespējams atzīmēt visas piemērotās atbildes (% summa > 100)

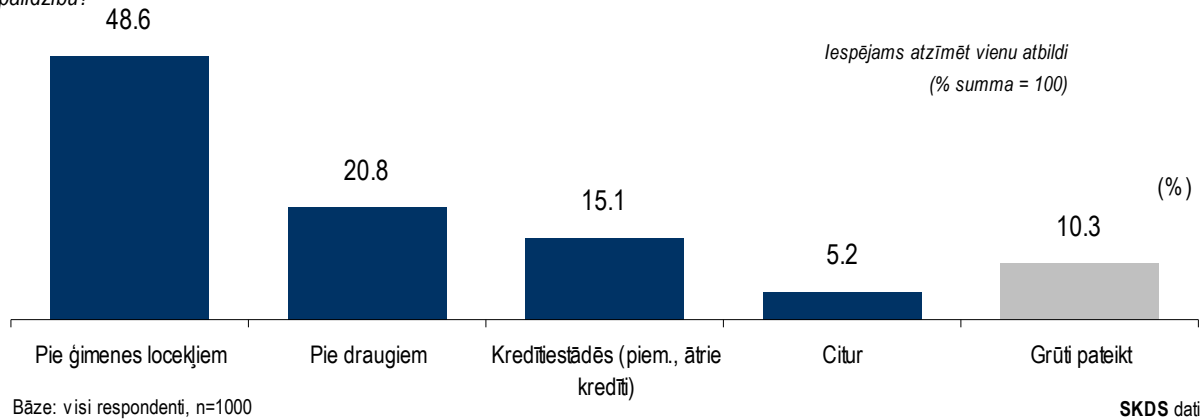

5.3. Attiecību dziļums

Jautāti, pie kā finansiālā atbalsta nepieciešamības gadījumā viņi vērstos pirmkārt, aptuveni puse (49%) respondentu atbildēja, ka tie būtu ģimenes locekļi. Aptuveni 1/5 (21%) šādu palīdzību meklētu pie draugiem, bet 15% - kredītiestādēs.

Finansiālā atbalsta meklēšana

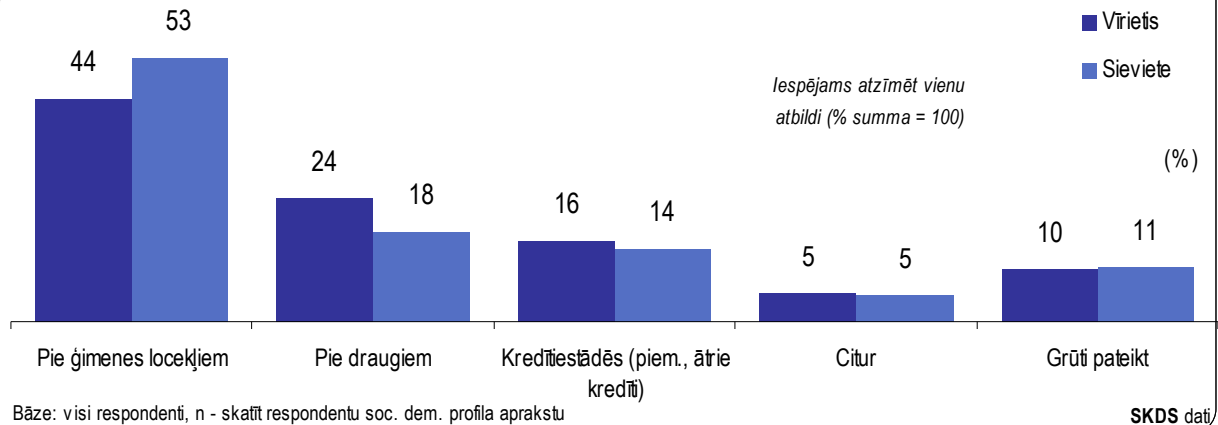
Q: "Sakiet, lūdzu, ja Jums ātri ir nepieciešams finansiāls atbalsts (piem., neliela apjoma aizdevums), kur Jūs pirmām kārtām meklējat palīdzību?"

Salīdzinot atbildes atkarībā no dzimuma, var secināt, ka vīrieši biežāk nekā sievietes norādīja, ka finansiālo palīdzību pirmām kārtām meklētu pie draugiem. Savukārt sievietes šajā gadījumā biežāk paļautos uz ģimenes locekļiem.

Finansiālā atbalsta meklēšana / atbildes atkarībā no dzimuma

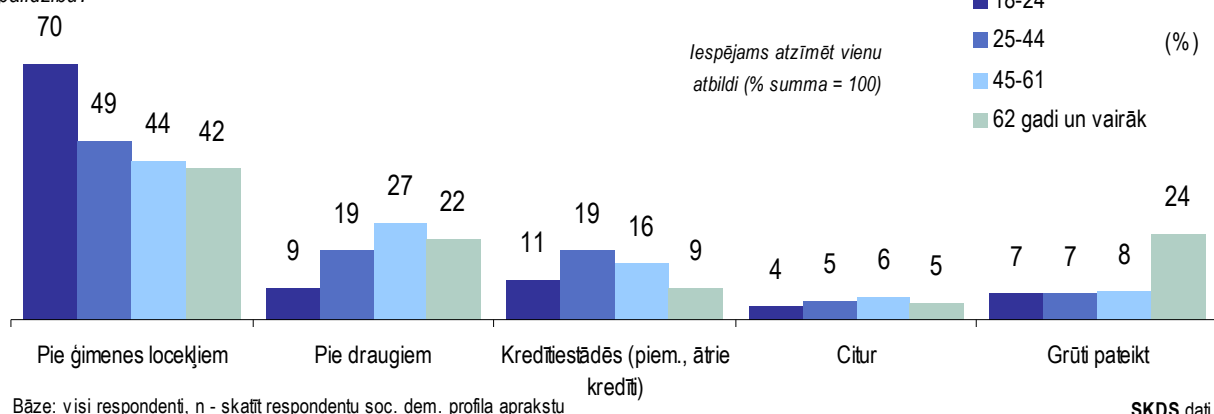
Q: "Sakiet, lūdzu, ja Jums ātri ir nepieciešams finansiāls atbalsts (piem., neliela apjoma aizdevums), kur Jūs pirmām kārtām meklējat palīdzību?"

Ir vērojamas atšķirības atkarībā no vecuma: jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem biežāk nekā citas grupas norādīja, ka materiālo atbalstu nepieciešamības gadījumā meklētu pie ģimenes locekļiem. Pētījuma dalībnieki, kuriem ir no 45 līdz 61 gadam biežāk atzina, ka šādā situācijā vērstos pie draugiem, bet kredītiestāžu palīdzību biežāk izmantotu respondenti vecumā no 25 līdz 44 gadiem.

Finansiālā atbalsta meklēšana / atbildes atkarībā no vecuma

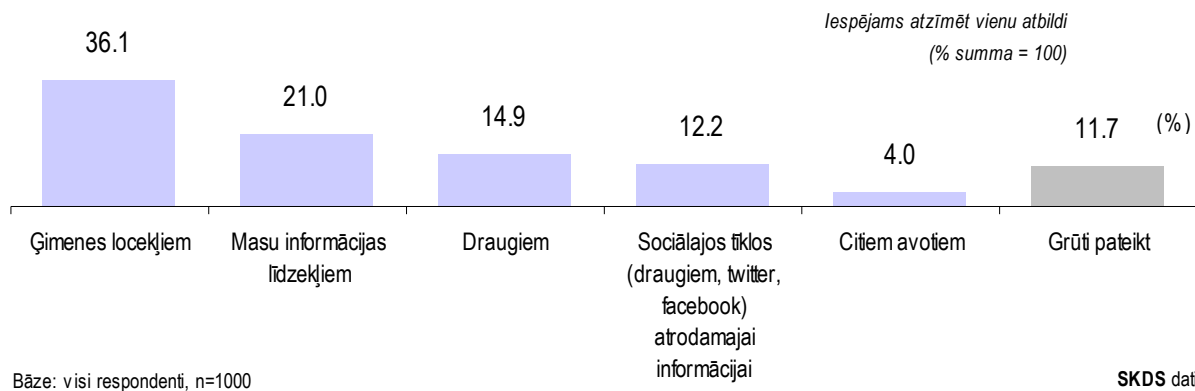
Q: "Sakiet, lūdzu, ja Jums ātri ir nepieciešams finansiāls atbalsts (piem., neliela apjoma aizdevums), kur Jūs pirmām kārtām meklējat palīdzību?"

Tikai nedaudz vairāk kā 1/3 (36%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju visbiežāk par savu uzticamāko informācijas avotu aktuālos jautājumos atzina ģimenes locekļus. Aptuveni 1/5 (21%) norādīja, ka šajā ziņā visvairāk uzticētos masu informācijas līdzekļiem, 15% minēja draugus, bet 12% - sociālos tīklos ievietoto informāciju.

Informācijas avoti

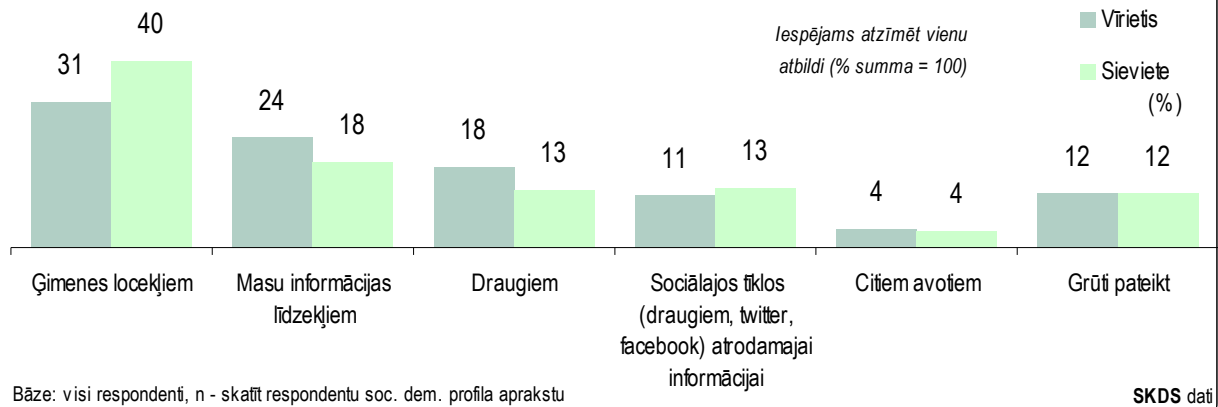
Q: "Ja Jūs gribētu saprast, kāda ir sabiedrības attieksme pret aktuāliem jautājumiem, kādi uzskati virmo sabiedrībā, kuram avotam Jūs visvairāk uzticētos?"

Kā redzams, vīrieši biežāk nekā sievietes kā uzticamos aktuālās informācijas avotus minēja masu informācijas līdzekļus un draugus. Savukārt sievietes biežāk norādīja, ka uzticētos saviem ģimenes locekļiem.

Informācijas avoti / atbildes atkarībā no dzimuma

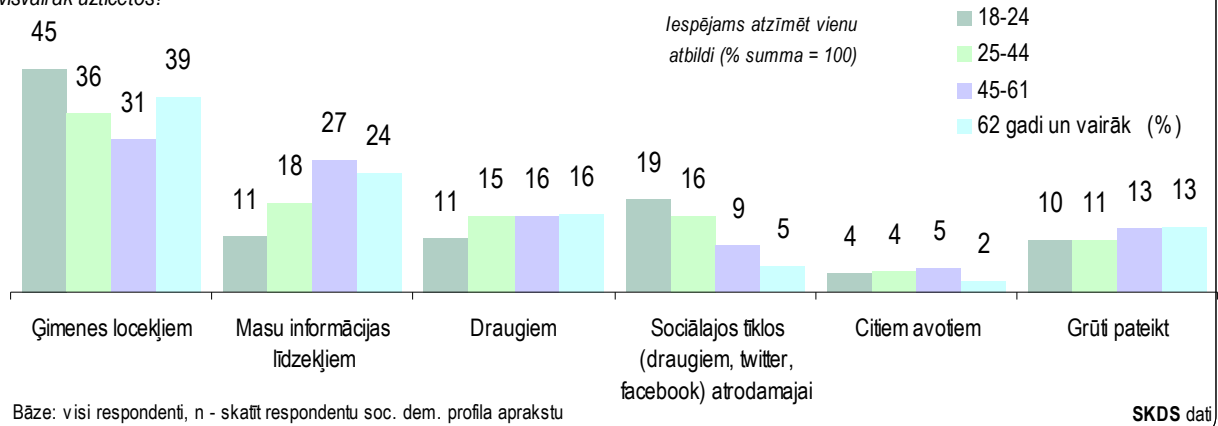
Q: "Ja Jūs gribētu saprast, kāda ir sabiedrības attieksme pret aktuāliem jautājumiem, kādi uzskati virto sabiedrībā, kuram avotam Jūs visvairāk uzticētos?"

Analizējot atbildes atkarībā no vecuma, vērojams, ka respondenti vecumā no 18 līdz 24 gadiem biežāk nekā citas grupas atbildēja, ka uzticētos ģimenes locekļu un sociālo tīklu sniegtajai informācijai, bet respondenti vecumā no 45 līdz 61 gadam biežāk norādīja, ka uzticētos masu informācijas līdzekļiem.

Informācijas avoti / atbildes atkarībā no vecuma

Q: "Ja Jūs gribētu saprast, kāda ir sabiedrības attieksme pret aktuāliem jautājumiem, kādi uzskati virto sabiedrībā, kuram avotam Jūs visvairāk uzticētos?"

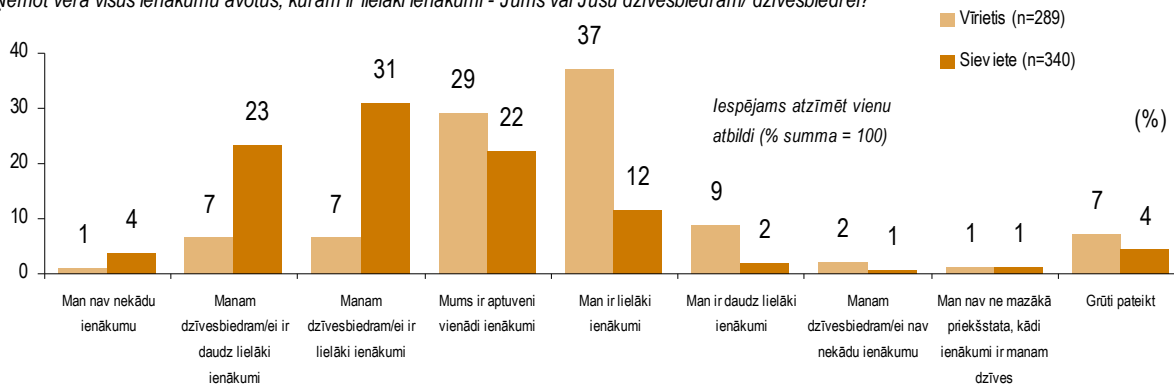

5.4. Finansiālie lēmumi

Raksturojot ienākumus atkarībā no respondentu dzimuma, jāsecina, ka vīrieši biežāk nekā sievietes norādīja, ka viņiem ar dzīvesbiedri ir aptuveni vienādi ienākumi (vīrieši: 29%, sievietes: 22%) kā arī, ka viņu ienākumi ir lielāki vai daudz lielāki (vīrieši: 46%, sievietes: 14%). Savukārt sievietes biežāk atzina, ka viņu dzīvesbiedru ienākumi ir lielāki vai daudz lielāki (vīrieši: 14%, sievietes: 54%).

ienākumu proporcijas / atbildes atkarībā no dzimuma

Q: "Ņemot vērā visus ienākumu avotus, kuram ir lielāki ienākumi - Jums vai Jūsu dzīvesbiedram/ dzīvesbiedrei?"

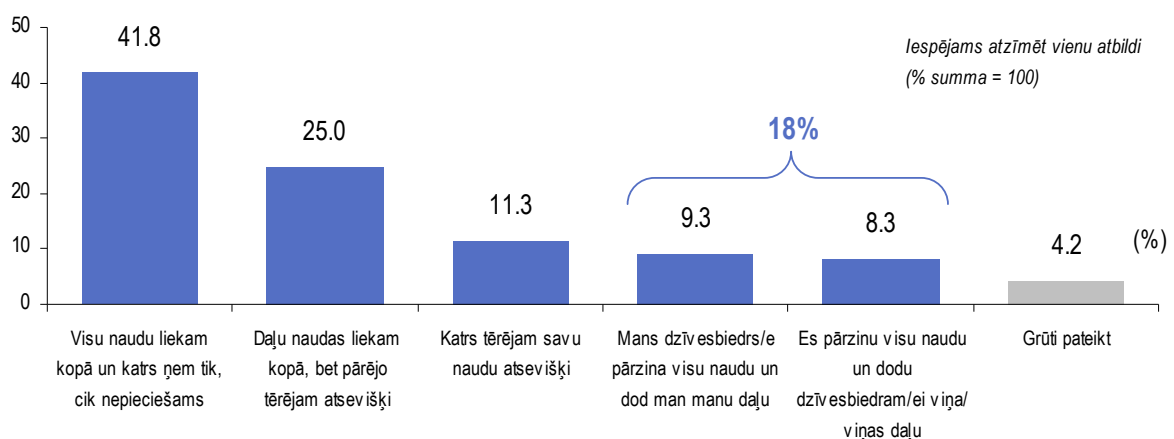
Bāze: respondenti, kuriem ir dzīvesbiedrs

SKDS dati

Detalizētāk raksturojot naudas pārvaldīšanas principus, aptuveni 2/5 (42%) respondentu norādīja, ka ar savu dzīvesbiedru visu naudu liek kopā un katrs ņem tik, cik nepieciešams. Salīdzinoši bieži arī atbildēts, ka daļa naudas tiek likta kopā, bet pārējo katrs tērē atsevišķi (25%). Aptuveni 1/10 (11%) iedzīvotāju atzina, ka savu naudu katrs tērē atsevišķi. Kopumā 18% respondentu minēja, ka ģimenē visu naudu pārziņā viens no partneriem.

ienākumu sadale

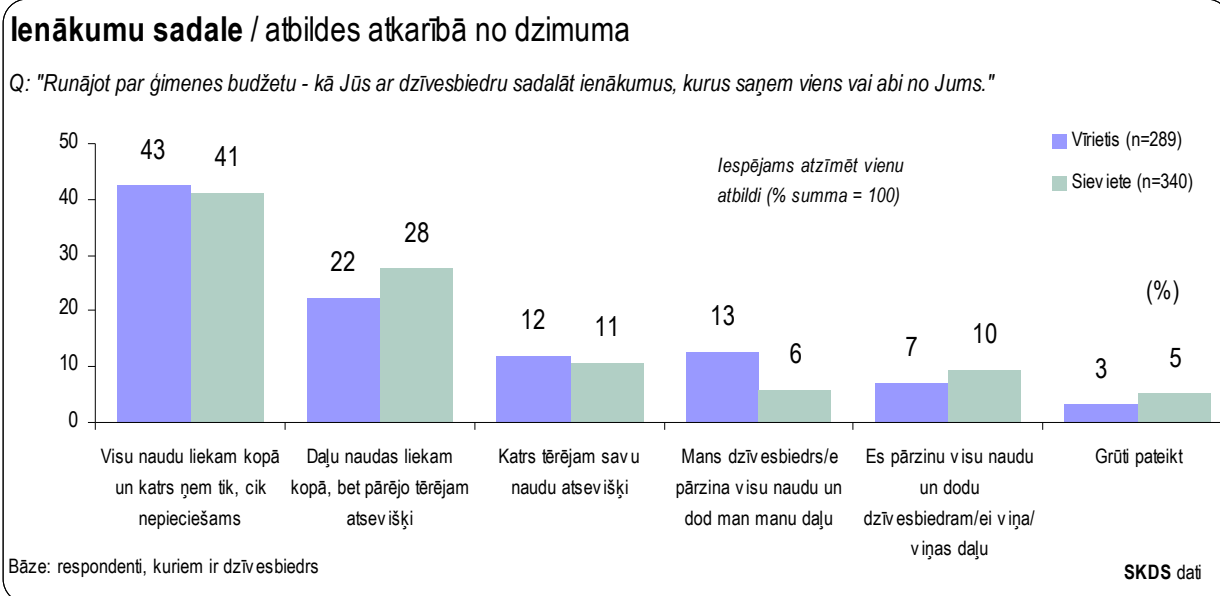
Q: "Runājot par ģimenes budžetu - kā Jūs ar dzīvesbiedru sadalāt ienākumus, kurus saņem viens vai abi no Jums."

Bāze: respondenti, kuriem ir dzīvesbiedrs, n=629

SKDS dati

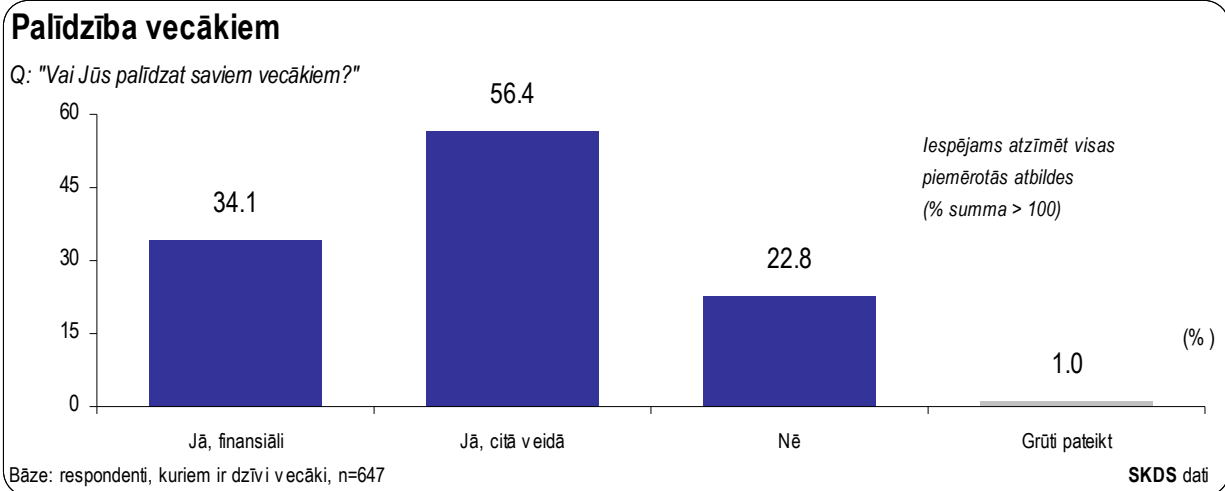
Analizējot atbildes atkarībā no dzimuma, vērojams, ka vīrieši biežāk nekā sievietes atbildēja, ka viņu dzīvesbiedre pārziņa visu naudu un viņiem dod viņu daļu. Savukārt sievietes biežāk atzina, ka kopā ar dzīvesbiedriem liek daļu naudas kopā, bet pārējo tērē atsevišķi, kā arī, ka viņas pārziņa visu naudu un dod saviem dzīvesbiedriem viņu daļu.

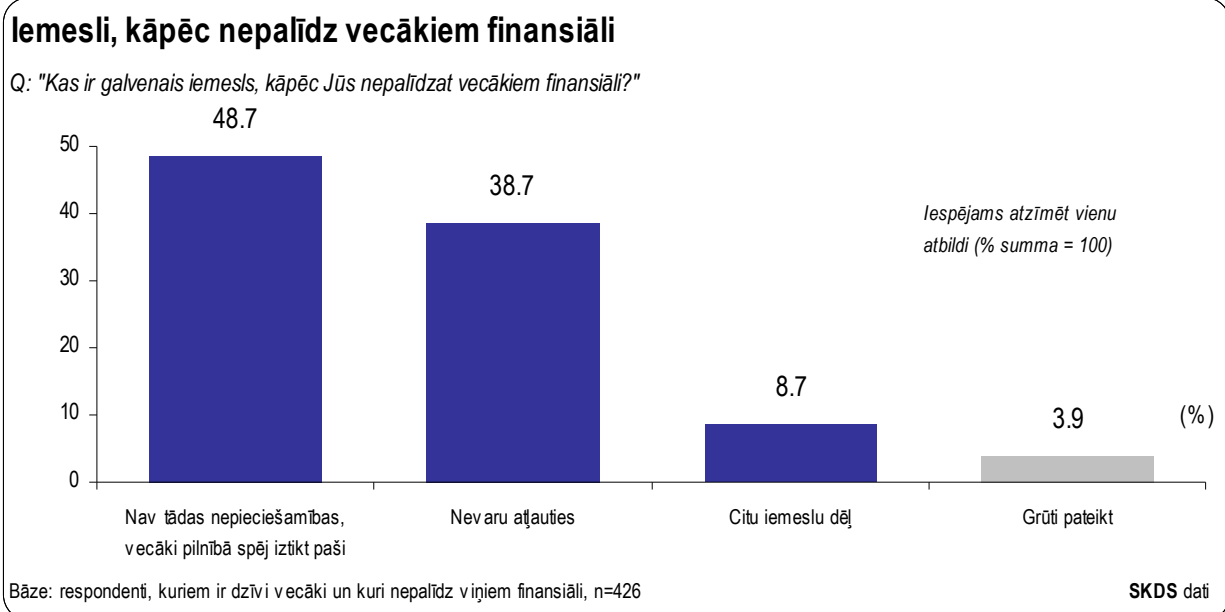
Jāpiebilst, ka raksturojot ienākumu sadali atkarībā no ienākumu proporcijām, var secināt, ka respondenti, kuri norādīja, ka viņu dzīvesbiedram ir lielāki vai daudz lielāki ienākumi biežāk nekā caurmērā atbildēja, ka viņu ģimenē daļa naudas tiek likta kopā, bet pārējo katrs tērē atsevišķi. Respondenti, kuru ienākumi ir vienādi ar dzīvesbiedra ienākumiem, biežāk nekā caurmērā atbildēja, ka viņu dzīvesbiedrs pārziņa visu naudu vai ka visa nauda tiek likta kopā. Savukārt iedzīvotāji, kuru ienākumi ir lielāki vai daudz lielāki par viņa dzīvesbiedra ienākumiem, biežāk nekā caurmērā atzīmēja, ka paši pārvalda visu budžetu.

5.5. Attiecības ar vecākiem

Tikai aptuveni 1/3 (34%) respondentu, kuru vecāki ir dzīvi, norādīja, ka palīdz saviem vecākiem finansiāli. Vairāk nekā puse (56%) atbildēja, ka palīdz vecākiem citā veidā, bet 23% atzina, ka saviem vecākiem nepalīdz.

Respondentiem, kuri nepalīdz vecākiem finansiāli, lūdza raksturot iemeslus - visbiežāk atbildēts, ka tādas nepieciešamības nav, vecāki pilnībā spēj iztikt paši (49%). Aptuveni 2/5 (39%) atzina, ka nevar atļauties finansiāli palīdzēt vecākiem, bet 9% to nedara citu iemeslu dēļ.

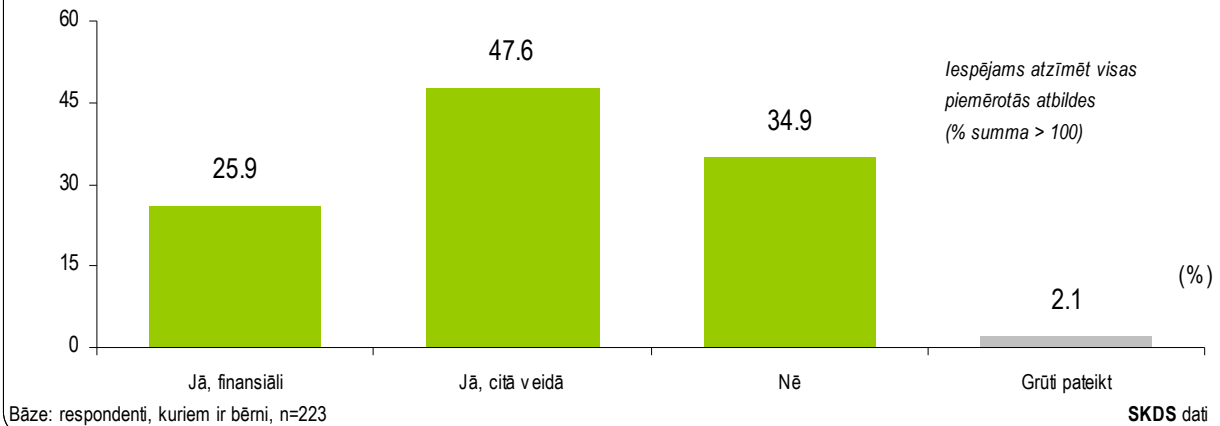

5.6. Attiecības ar bērniem*

Aptuveni 1/4 (26%) respondentu, kuriem ir bērni vecāki par 18 gadiem, atbildēja, ka bērni palīdz viņiem finansiāli. Nedaudz mazāk kā puse (48%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka bērni viņiem palīdz citā veidā, bet nedaudz vairāk kā trešdaļa (35%) atzina, ka bērni viņiem nepalīdz.

Palīdzība no bērniem

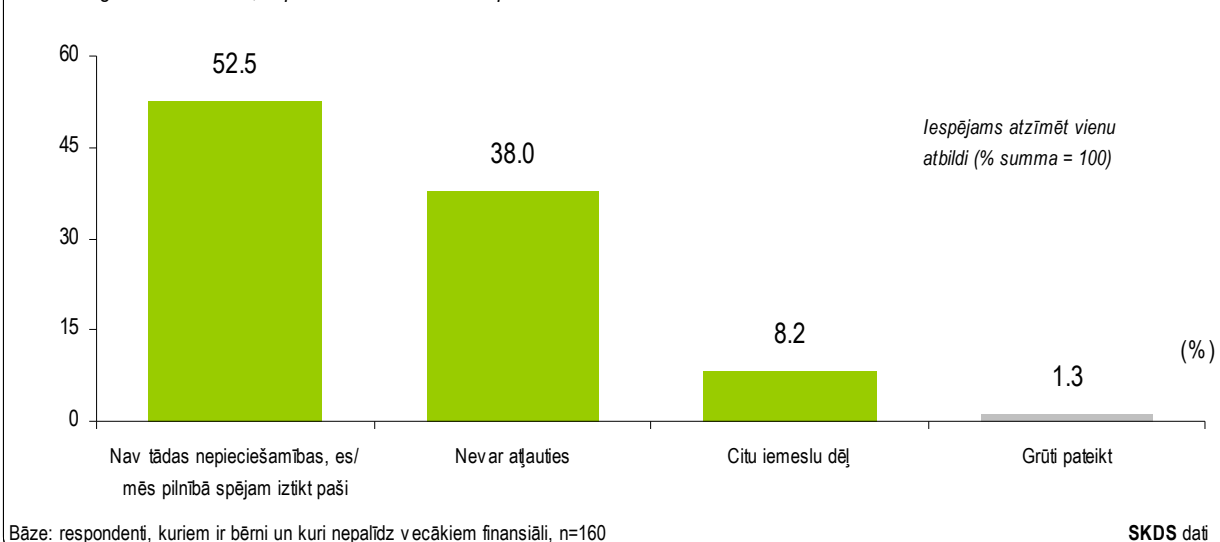
Q: "Vai Jūsu bērni Jums palīdz?"

Nedaudz vairāk kā puse (53%) respondentu, kuriem bērni finansiāli nepalīdz, atbildēja, ka nav tādas nepieciešamības. Retāk teikts, ka bērni nevar atļauties sniegt finansiālo palīdzību, bet 8% norādīja, ka tas ir citu iemeslu dēļ.

Iemesli, kāpēc bērni nepalīdz finansiāli

Q: "Kas ir galvenais iemesls, kāpēc Jūsu bērni Jums nepalīdz finansiāli?"

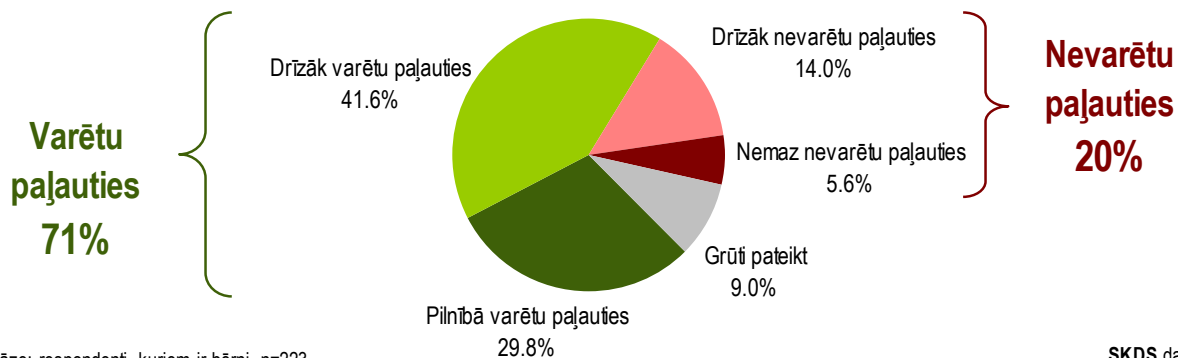

* Šajā nodaļā analizētas tikai derīgās anketas

Lūgti atbildēt uz jautājumu „Gadījumā, ja Jūs nonāktu finansiālās grūtībās (krīzes/ ārkārtas situācijā), cik lielā mērā Jūs varētu paļauties uz savu bērnu palīdzību?”, 71% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, kuriem ir bērni, atbildēja apstiprinoši, tiesa, tikai 30% norādīja, ka „pilnībā varētu paļauties” uz savu bērnu palīdzību. Pretēju viedokli pauda 20% respondentu, tajā skaitā 6% atbildēja, ka uz saviem bērniem „nemaz nevarētu paļauties”.

Paļaušanās uz savu bērnu palīdzību

Q: "Gadījumā, ja Jūs nonāktu finansiālās grūtībās (krīzes/ ārkārtas situācijā), cik lielā mērā Jūs varētu paļauties uz savu bērnu palīdzību?"

PIELIKUMI

SKDS 2014. gada marta Latvijas iedzīvotāju aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (112 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 07.03.2014. līdz 20.03.2014.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 07.02.2014.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	32.7	32.3	32.3
Pierīga	17.3	17.8	17.8
Vidzeme	10.0	10.1	10.1
Kurzeme	12.4	12.9	12.9
Zemgale	12.5	12.2	12.2
Latgale	15.1	14.7	14.7

DZIMUMS

Vīrieši	43.7	47.5	47.5
Sievietes	56.3	52.5	52.5

TAUTĪBA

Latvieši	58.9	58.3	58.3
Citi	41.1	41.7	41.7

VECUMS

18 - 24 g.v.	13.2	11.9	11.9
25 - 34 g.v.	20.8	20.6	20.6
35 - 44 g.v.	17.3	18.7	18.7
45 - 54 g.v.	17.6	19.1	19.1
55 - 74 g.v.	31.1	29.7	29.7

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums. Šajā materiālā norādīti svērti procenti un nesvērts skaits.

Daļā grafiku dati noapaļoti līdz veselam skaitlim. Noapaļošanas dēļ iespējama nobīde par vienu procenta punktu.

Pētījuma darba grupa

Materiālu sagatavoja	Arnīs Kaktiņš, Ieva Strode, Jūlija Ponomarjova, Kristina Požaricka, Anna Ozoliņa, Santa Miezīte
Aptauju vadīja	Māra Kalniņa
Datu masīvu veidoja	Liene Līvmane

Iedzīvotāju (respondentu) grupu apzīmējumu skaidrojums

REĢIONS (vēlēšanu apgabali)

- *Rīga* – Rīgas pilsēta
- *Vidzeme* – **Pilsētas:** Jūrmala, Valmiera. **Novadi:** Alojas, Alūksnes, Amatas, Apes, Ādažu, Babītes, Baldones, Beverīnas, Burtnieku, Carnikavas, Cesvaines, Cēsu, Ērgļu, Garkalnes, Gulbenes, Ikšķiles, Inčukalna, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Ķeguma, Ķekavas, Lielvārdes, Limbažu, Līgatnes, Lubānas, Madonas, Mazsalacas, Mālpils, Mārupes, Naukšēnu, Ogres, Olaines, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Ropažu, Rūjienas, Salacgrīvas, Salaspils, Saulkrastu, Sējas, Siguldas, Smiltenes, Stopiņu, Strenču, Valkas, Varakļānu, Vecpiebalgas novads.
- *Kurzeme* – **Pilsētas:** Ventspils, Liepāja. **Novadi:** Aizputes, Alsungas, Brocēnu, Dundagas, Durbes, Grobiņas, Kuldīgas, Mērsraga, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rojas, Rucavas, Saldus, Skrundas, Talsu, Vaiņodes, Ventspils novads.
- *Zemgale* – **Pilsētas:** Jelgava, Jēkabpils. **Novadi:** Aizkraukles, Aknīstes, Auces, Bauskas, Dobeles, Engures, Iecavas, Jaunjelgavas, Jaunpils, Jelgavas, Jēkabpils, Kandavas, Kokneses, Krustpils, Neretas, Ozolnieku, Pļaviņu, Rundāles, Salas, Skrīveru, Tērvetes, Tukuma, Vecumnieku, Viesītes novads.
- *Latgale* – **Pilsētas:** Daugavpils, Rēzekne. **Novadi:** Aglonas, Baltinavas, Balvu, Ciblas, Dagdas, Daugavpils, Ilūkstes, Kārsavas, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Preiļu, Rēzeknes, Riebiņu, Rugāju, Vārkavas, Viļakas, Viļānu, Zilupes novads.

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

- *Rīga* - Rīgas pilsēta.
- *Cita pilsēta* - Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Jūrmala, Ventspils, Rēzekne, Valmiera, Jēkabpils un citas pilsētas.
- *Lauki* - pagasti, lauku viensētas.

IZGLĪTĪBA

- *Pamatizglītība* – respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību.
- *Vidējā* – respondents ar vispārējo vidējo vai vidējo speciālo izglītību.
- *Augstākā* – respondents ar augstāko vai nepabeigtu augstāko izglītību.

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

- *Publiskais sektors* - respondenti, kuri strādā valsts vai pašvaldības iestādēs vai uzņēmumos ar valsts vai pašvaldības kapitālu.
- *Privātais sektors* - respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu.
- *Nestrādā* - respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki.

PAMATNODARBOŠANĀS

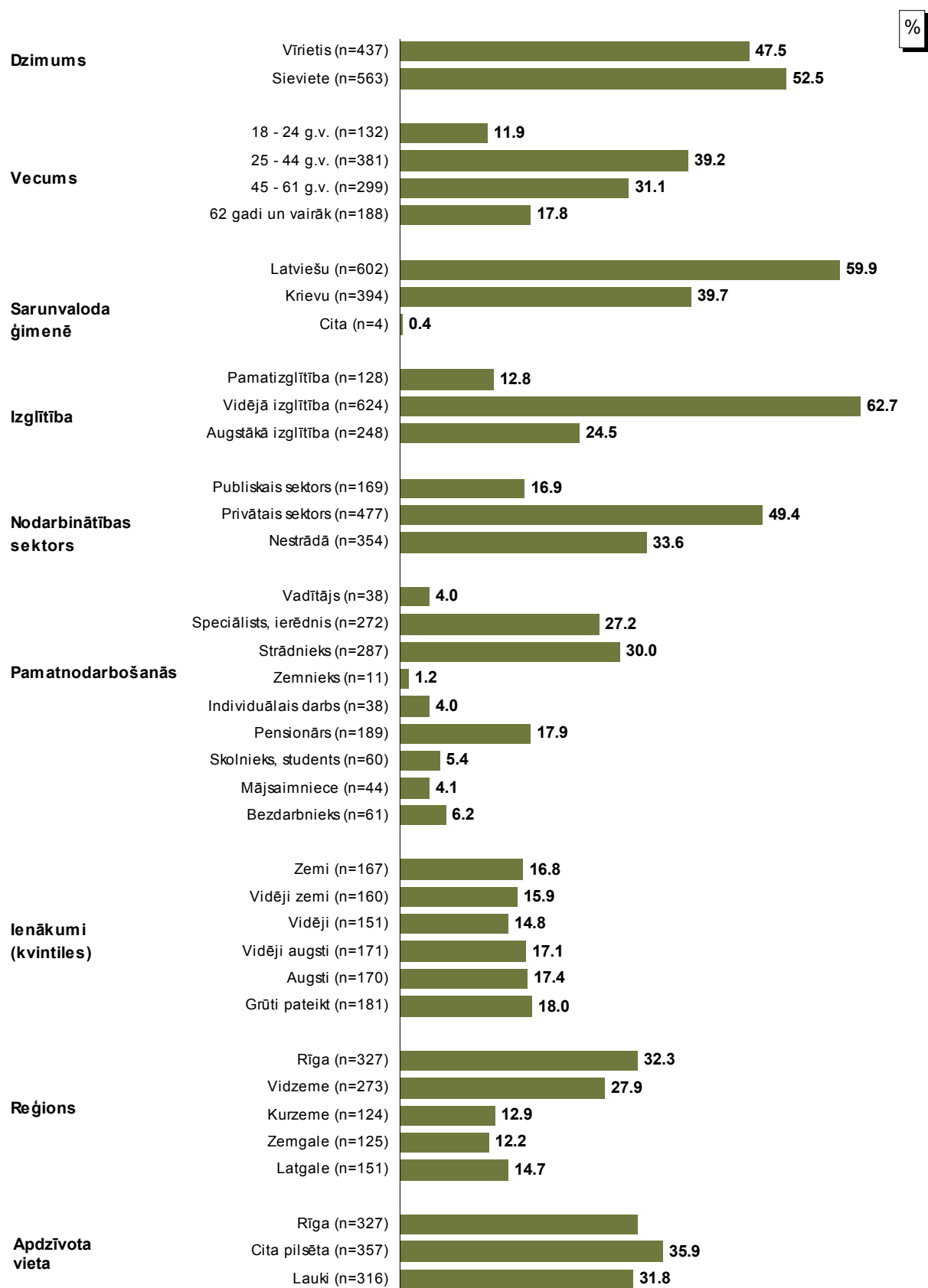
- *Vadītājs* - augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs: uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs, vadošais speciālists uzņēmumā, iestādē.
- *Speciālists, ierēdnis* - ierēdnis vai darbinieks valsts, pašvaldību iestādē vai privātā uzņēmumā; nestrādā fizisku darbu.
- *Strādnieks* - ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā; strādā fizisku darbu.
- *Zemnieks* - persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā.
- *Individuālais darbs* - pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks.
- *Pensionārs* - persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.
- *Skolnieks, students* - persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm.
- *Mājsaimniece* - persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu; arī ja atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā.
- *Bezdarbnieks* - persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā.

IENĀKUMU LĪMENIS

Ienākumi uz vienu ģimenes loekli mēnesī, ieskaitot visus ienākumus (algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.) pēc nodokļu nomaksas. Ienākumi dalīti kvintilēs.

- *Zemi* – līdz €150
- *Vidēji zemi* – no €151 līdz €220
- *Vidēji* – no €221 līdz €280
- *Vidēji augsti* – no €281 līdz €399
- *Augsti* – €400 vairāk

Respondentu sociāli demogrāfiskais profils

Mērķa grupa: visi respondenti, n=1000; 2014. gada marta aptaujas dati

Pētījumu rezultātu statistiskās kļūdas novērtēšanas tabula

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināma *statistiskās kļūdas* varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās jeb ir mazākas par to, var uzskatīt par *nenozīmīgām*.

Statistiskā kļūda tiek aprēķināta pēc sekojošas formulas:

$$SK = q \times \sqrt{\pi \times (100 - \pi) / n}$$

kur:

SK - statistiskā kļūda

q - koeficients, kas pie 95% varbūtības ir vienāds ar 1.96

π - pētījumā iegūtais respondentu atbilžu procentuālais sadalījums

n - respondentu skaits

Lai ērtāk un ātrāk noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir lietderīgi izmantot statistiskās kļūdas novērtēšanas tabulu.

PĒTĪJUMA REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS NOVĒRTĒŠANAS TABULA (ar 95 % varbūtību)

Procentuālais atbilžu sadalījums (%)	Respondentu skaits [n] =															
	50	75	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1500	2000
1 vai 99	2.8	2.2	1.9	1.4	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4
2 vai 98	3.9	3.2	2.7	1.9	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7	0.6
4 vai 96	5.4	4.5	3.8	2.7	2.2	1.9	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.2	1.1	1.0	0.9
6 vai 94	6.6	5.4	4.7	3.3	2.7	2.3	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.0
8 vai 92	7.5	6.1	5.3	3.8	3.1	2.7	2.4	2.2	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.2
10 vai 90	8.3	6.8	5.9	4.2	3.4	2.9	2.6	2.4	2.2	2.0	2.0	1.9	1.8	1.7	1.5	1.3
12 vai 88	9.0	7.4	6.4	4.5	3.7	3.2	2.9	2.6	2.4	2.3	2.1	2.0	1.9	1.8	1.6	1.4
15 vai 85	9.9	8.0	7.0	5.0	4.0	3.5	3.1	2.9	2.6	2.5	2.3	2.2	2.1	2.0	1.8	1.6
18 vai 82	10.7	8.7	7.5	5.3	4.4	3.8	3.4	3.0	2.9	2.7	2.5	2.4	2.3	2.2	1.9	1.7
20 vai 80	11.1	9.1	7.8	5.5	4.5	3.9	3.5	3.2	3.0	2.8	2.6	2.5	2.4	2.3	2.0	1.8
22 vai 78	11.5	9.4	8.1	5.7	4.7	4.1	3.6	3.3	3.1	2.9	2.7	2.6	2.5	2.4	2.1	1.8
25 vai 75	12.0	9.8	8.5	6.0	4.9	4.2	3.8	3.5	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.5	2.2	1.9
28 vai 72	12.5	10.2	8.8	6.2	5.1	4.4	3.9	3.6	3.3	3.1	2.9	2.8	2.7	2.5	2.3	2.0
30 vai 70	12.7	10.4	9.0	6.4	5.2	4.5	4.0	3.7	3.4	3.2	3.0	2.8	2.7	2.6	2.3	2.0
32 vai 68	12.9	10.6	9.1	6.5	5.3	4.6	4.1	3.7	3.5	3.2	3.1	2.9	2.8	2.6	2.4	2.1
35 vai 65	13.2	10.8	9.4	6.6	5.4	4.7	4.2	3.8	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.7	2.4	2.1
40 vai 60	13.6	11.1	9.6	6.8	5.5	4.8	4.3	3.9	3.6	3.4	3.2	3.0	2.9	2.8	2.5	2.2
45 vai 55	13.8	11.3	9.8	6.9	5.6	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	2.9	2.8	2.5	2.2
50 vai 50	13.9	11.3	9.8	6.9	5.7	4.9	4.4	4.0	3.7	3.5	3.3	3.1	3.0	2.8	2.5	2.2

Lai noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir jāzina nesvērts respondentu skaits attiecīgajā grupā un rezultāts procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas +/- procentos ar **95% varbūtību**.

Piemēram, ja pētījuma rezultātā no visiem aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem (respondentu skaits n=1000) tiek iegūta mērķa grupa 10.0%, kas pauž apstiprinošu attieksmi pret spriedumu vai izteikumu "X", tad ar 95% varbūtību var teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šeit ir +/- 1.9% robežās. No tā izriet, ka mērķa grupa, kura identificē sevi ar spriedumu vai izteikumu "X", ir no 8.1% līdz 11.9%.

SKDS

sabiedriskās domas pētījumu centrs

Baznīcas iela 32-2, Rīga, Latvija, LV-1010

Tālr.: 67 312 876, fakss: 67 312 874

E-mail: skds@skds.lv

www.skds.lv